

Šiame numery

Intelektualioji išeivija.
Knyga apie meno
benaudiškumą ir didybę.
Danos Pomerancitės ir
Yuri Mazurkevich
dviejų smuikų koncertas.
Pogrindy rašoma
Lietuvos kronika.
Po Libaną taikos ir karo paraštėje.
Iš Lietuvos rašytojų
draugijos veiklos.

Kertinė paraštė

INTELEKTUALIOJI IŠEIVIJA Ryšium su Jurašų atvykimu

Gyvoji tautinės dvasios išeivija gali ilgai išsilaikyti ir nešti kūrybinę ir materialinę naudą savo tautai, tik būdama skaičiumi gausi ir būdama stipri intelektualine savo jėga. Abiejų šios rūšies komponentų išeivijos gyvybei būtina reikia. Sąmoninga gausa turi sudaryti kūrybingiems talentams užnugarį, o šie savo kūryba neleidžia išeiviskajai visuomenei nusileisti vien tik pilkosios minios lygį ir pasitenkinti vien buitiniiais patogumais. Savų intelektualų netekusi, išeiviskoji visuomenė ir tautinė prasme ima silpnėti arba leisti į tokį poreikių klodą, kuris sociologų ir etnologų aptariamas, kaip visuomeninis ir kūrybinis bergždumas. Todėl laiks nuo laiko išeivijai reikia papildyti jeigu ne mase, tai bent intelektualiomis ir kūrybinėmis asmenybėmis iš gimtosios ar tėvų žemės arba jų užsiauginyti savo tarpe, čia pat, išeivijoje.

Šiuo metu mes džiaugiamės tokiu papildu, iš pavergtos Lietuvos laimingai mūsų tarpan atvykusiais Aušra Marija ir Jonu Jurašais. Aušra Marija Vilniuje buvo valstybinės "Vagos" leidyklos grožinės literatūros redaktorė, pati rašytoja, kritikė, parašiusi ir išleidusi didelio dėmesio vertų šios rūšies knygų. Jonas Jurašas buvo Kauno dramos teatro vyriausias režisierius, savo kūrybiniais pastatymais nustebinęs ir pradiuginęs teatinio meno žinovus. Tačiau abudu negalėjo pakelti cenzūros žirklių ir įsitikinti kūrėjų prievartavimo, įsitikinti kūrėjų vergiškai paklusti partijos linijai. Už pareiktus protestus abudu buvo išjungti iš bet kokio profesinio darbo, bandant tuo palaužti jų valią. Tačiau Jurašai pasirinko ne aukštąsias atlyginimais apmokamas partijas pasidavusių vietas, bet neišiskia, nieko apčiuopiamo nežadančią, bet laisvų žmonių ateitį. Žinoma, Jurašų išvykimas yra Lietuvai nuostolis. Tačiau jeigu talentas to-

kiuose prievartavimo sąlygose turi visa širdimi šaukti NE ir laukti Kazio Jakubėno, Jono Kazlausko, Mindaugo Tamonio ir kitų panašaus likimo, ką tokioje situacijoje rinktis?

Išeivijai Jurašų atvykimas yra intelektualinio aruodo pasipildymas naujomis, išeivijos sąlygose šiuo metu be galo reikalingomis jėgomis. Juk nėra paslaptis, kad po trisdešimties metų ir naujoji pokario metų išeivijos banga pradeda slūgti. Žmonės ima darytis vienas kitam irzlūs, augančios asmeniškos ambicijos ima griauti tiek mūsų visuomeniškos, tiek kultūrinės veiklos organizuotumą, pradedam netekti ne vienu atveju tiesiog sveikos nuovokos.

Dar palyginimui jauno ir šviežio kraujo transfūzija į mūsų čionykštės kultūrinės veiklos organizmą yra tiesiog būtina, kaip savą laiką tam buvo būtina pokario metų šviesi ir veikli naujų ateivių banga. Naują bangavimą gali sukelti tik savo tarpe išsivysčiusios jėgos arba pačiame savo subrendime talkon atėję tokie kaip Jurašai.

Ypač turint minty geidžiamą mūsų teatinio gyvenimo siūbtelėjimą aukštyn su Jono Jurašo atvykimu, tur būt, mažai ką suklysdami, galėtume tarti: dabar arba niekad!

Jono Jurašo kūrybinei veiklai remti komitetas, susiorganizavęs iš žinomų kultūrininkų ir visuomenininkų Chicagoje, tad ir nori su visos mūsų visuomenės priitarimu suukti: Dabar!

Tokioje nuotaikoje ir tokia prasme šio komiteto vasario 1 d. (rytoj, sekmadienį) 3 val. popiet Marijos mokyklos salėje, Marquette Parke, ir rengiamas plačios apimties Jono ir Marijos Jurašų susitikimas su mūsų visuomene. Ateikime ir susitikime su žmonėmis, kurie mūsų išeivijai šiandien taip reikalingi kaip duona ir druska.

KNYGA APIE MENO BENAUDIŠKUMĄ IR DIDYBĘ

ALGIRDAS TITUS
 ANTANAITIS

Feliksas Jucevičius, MENAS SPALVŲ IR FORMŲ ŽAISME, Spaudė Immaculata spaustuvė Putnam, Connecticut 1975 m. Knyga 240 psl., kaina \$5.00, gaunama "Drauge".

Savo antrosios knygos "Menas spalvų ir formų žaisme" įžangoje Feliksas Jucevičius pripažįsta, kad "apie meną yra jau (visko ir daug prisakyta (...)) Kai mes kalbame apie meną (...), nebūtinai norime ką nors naujo pasakyti, o tik norime ką nors pasakyti." (Savaime aišku, jog čia turimi galvoje veikalai įvairiomis kalbomis, nes faktą, kad lietuvių literatūra apie meną yra dar gana skystoka, patvirtina ir paties veikalo bibliografija).

Ar randa ką nors naujo ir svarbaus apie meną pasakyti Feliksas Jucevičius? Ir taip ir ne. Iš vienos pusės, plačiau kalbant, juk teisingas buvo ir tas, kuris pasakė, kad po saule šiandien jau nieko naujo nebėra. Tačiau iš kitos pusės, dargi specifiniu šios knygos atveju, man, kaip ir dažnesniai skaitytojui, nauji (nes negirdėti) bus ir tie, taip gausiai barstomi, įvairiausių menininkų, kūrėjų, meno autoritetų ar filosofų pasisakymai, provokuojantys autorių jiems pritariti ar juos paneigti, kiekvienu atveju bandant pasiekti kiek giliau, užgriebti, kas slepiasi už žodžių fasado ar tarp eilučių. Man, kaip ir kitiems, kurie meno teorijų

Aušra ir Jonas Jurašai, kurių susitikimas su Chicagoje lietuviškąja visuomene įvyks šį sekmadienį (rytoj, vasario 1 d.) 3 val. popiet Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Marquette Parke (žūr. Kertinę paraštę).

nestudijavo, nauji bus ir tie dažni spalvos, linijos ar stiliaus aptarimai, o juo labiau iš jų išplaukiantys samprotavimai, didesniais ar mažesniais plyšeliais atveriantys naujus horizontus ar skatinantys naujus požiū-

rius ne vien į specifinę žmogaus kūrybą, bet ir į mus supančią visatą.

"... Spalvos egzistuoja tik žūrovo akyse. Fizikui spalva yra tam tikro ilgio elektromagnetinė banga, o menininkui — vaizduotės kūrinys. Kiekviena generacija nustato savus spalvų principus ir mano, kad ji suvado universaliai galiojančius dėsnius. Sekanti generacija atmeta juos ir išgalvoja naujus. Beveik šimtą metų Chevreul ir Helmutz spalvų principai buvo laikomi absoliutiniais dėsniais, paskui atėjo Marata ir pakeitė juos, o šiandien retas kas bežino pastarojo vardą. Kas kas panašaus yra ir su spalvų emociniais atskambiais. Spalvos paprastai pasako tai, ką mes norime, kad jos pasakytų. Vieniems raudona spalva reiškia ugnį, kitiems meilę (...)

... Mes taip pat žinome, kad linijų nėra gamtoje. Tai, ką mes vadiname linija, yra tik vieta, kur susitinka skirtingų spalvų ar tonų plotmės. Linijos taip pat turi emocinius atskambius. Paveikslas su horizontalinėmis linijomis sukelia ramybės bei taikos išpušį. Istrižainės pažymi judesį ir veiksmą. Kaip poezijoje, kaip literatūroje, taip ir dailėje kalbame apie vaizdo tikrovės šaukimą, kuris remiasi apraishų žaismu. Meno kūrinys yra padarytas iš mediaginių elementų, kurie sukuria apraishas, o pastarosios sukelia iliuzijas ir emocijas". (51-52 psl.).

Šitaip užkludžius knygos tematiką, dar nė su jos turiniu nesusipažinus, ne vienam gal kils klausimas: o kokia tada kam nauda iš šitokių nespecialisto nukalbėjimų apie dalykus, ku-

riuose tikta specialisto akis gal tesugebėtų ką nors naujo, esminio ar verto įžvelgti?

Atsakant, pirmiausia reikėtų prisiminti, kad meno kūriniai esmėje ne specialistams ir kuriams. Menas, kaip ir politika, yra sritis, kurioje kiekvienas iš mūsų jaučiamės pakankamai kompetentingas ne tik tai pašneškėti, bet ir griežtokai išsitariti, karščiau reaguoti, pabandyti savajai nuomonei kitus palenkinti. Ir nenuostabu. Juk, jeigu politika daugiau ar mažiau formuoja mūsų gyvenamą aplinką ir per ją tiesioginiai mus liečia, tai menas daugiau ar mažiau formuoja žmogų, taigi — mus pačius. Ne veltui juk ir F. Jucevičius toje pat įžangoje tvirtina, kad jau ir pastangos meną geriau pažinti ar suprasti mus daro "daugiau žmonėmis".

Antra vertus, ne specialistams, netgi, manyčiau, ne menininkams (bent pirmoje eilėje) ši knyga yra skiriama. Spėčiau, kad knygą geriausiai įvertins kiek aukštesnio bendro išsilavinimo meno mėgėjas, kuriam bent dauguma tikravardžių, taip tirštai knygoje minimų, nebus, taip sakant, terra incognita. Ypač dar jeigu toji kūryba, jos prasmė, jos vertė laiko perspektyvoje, jo sąmonėje ar sąmonėje visados palikdavo eilę neatsakytų klausimų. Toksai skaitytojas šios knygos autoriaus asmenyje atras sau itin artimą ir nuoširdų bičiulį. Jam ne kartą pasirodys, kad knygoje keliami klausimai yra jo paties klausimai ir kad atsakymai, kaip sykius, yra asmeniškai ar net intymiai jam skirti. Tokio atviro ir intymaus pokalbio su savimi, atrodo, ne kartą bandomas su-

daryti ir pačia šios knygos forma ar stiliumi.

"Šie visi samprotavimai apie meno kūrinį nėra visa tiesa. Ar menas yra iš viso tiesa? Gal iš tikrųjų tai pati didžiausia iliuzija? Kai kada rimtai kylo klausimas, ar menas yra tai, ką mes manome, jog jis yra? Šie klausimai nėra be pagrindo. Mes žinome, kad žmogus iš prigimties mėgsta iliuzijas ir jomis gyvena. Gal būt menininkas įkūnija tą igimtą žmogaus pomėgį tapyboje? Tai nebūtų nusikaltimas. Kai su panašiomis mintimis įžengiu į meno galeriją, tai neretai mane užlieja savotiškas jausmas. Ar esu tikrovės pasaulyje, ar esu iliuzijų pasaulyje? Atsakymas priklausys nuo to, ką aš suprantu tikrove ir ką iliuzija" (57 psl.).

Su kun. Feliksu Jucevičium artimiausiu susipažinau prieš keletą metų Santaros-Sviesos federacijos suvažiavime, taipgi ir "Metmenų" žurnalo puslapiuose. Tada įsiai su neįprasta drąsa ir atvirumu svarstė lietuviybės ir apskritai tautybės problemą pirmųjų viešų ir gausesnių susitikimų su savo tautiečiais iš gimtojo krašto paraštėje. Tų problemų svarstymai sutelkti knygoje "Tauta istorijoje ir mito žaisme" pasirodė 1970 metais. Tiesa, F. Jucevičiaus straipsnius "Ateities" ar "Aidų" puslapiuose prie progų apsnėdavome su R. Rudžiu ar Rimvydu Šležu, tuometiniais "Ateities" redakcinio kolektyvo nariais, tuos straipsnius visada itin gerai vertinusiems. Tada, prieš dešimtį metų, jaunesniesiems inteligentams Jucevičius buvo sa-

(Nukelta [2 pal.])

Georges Rouault (prancūzas, 1871-1958) Juodasis Pierrrot (guasas) Paveikslas yra Teriade kolekciijoje, Prancūzijoje

k. brd.

MENO BENAUDIŠKUMAS IR DIDYBĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

vas, juos suprantas, o ir jų su-

prantamas žmogus. Gimęs (1924) Raseinių ansl-

rite ir jau 1943 metais stojęs į Tėsių kunigų seminariją, jis teologijos studijas tęsė Eich-

staatte (Vokietijoje), o nuo 1948 metų — Romoje, Gregorin-

me, kur 1950 metais buvo išven-

tintas į kunigus. o 1952-aisias gavo teologijos daktaro laipsnį. Atlikdamas pastoracinį darbą Prancūzijoje, bent porą metų studijavo sociologiją Sorbonos

universitete. Visus šiuos biografinius duomenis čia suminiu ne tiek dėl

trafaretinio supažindinimo, kiek norėdamas pabrėžti faktą, jog Europos meno muziejai, galerijos ir kiti garsieji meninės kūrybos telkiniai ar paminklai F. Jucevičiui visada buvo ranka pasiekiamai arti. Jisai turėjo eilę

progų ne tik tai su jais susipažinti, bet ir tas pažintis kaskart atnaujinti ar jas pagilinti, kas itin vaizdžiai atsispindi ir jo naujojoje knygoje. Jeigu dar pirmuosiose knygos skyriuose, kur svarstoma

meninės kūrybos interpretacija (Menas ir žodis), kūrėjo pasirušimas ir įvairūs kūrybiniai priekvaidžiai, o taipgi vaizduojamas ir kūrybinis procesas (kūrėjas, kūryba ir kūrinytis), autorius dažniau remiasi eilės įvairiausių autoritetų nuomonėmis, tai sekantiųjų skyrta dažniausiai

ilustruojami paties autoriaus meniškoms patirtimis, išgyvenimais, observacijomis. Jau anksčiau iškelta intymumo atspalvį visa tai neabejotinai keletoriopai sustiprina. Žinoma, emocijų išgyvenimų įtakoję labai lengva klystelti į

lankas, ar, anot to vaizdingo amerikiečių posakio: to be carried away. Nenuostabu, kad to neišvengia ne F. Jucevičius, ypač žinant jo tematinio objekto įtaigumą ir pasirinktą traktavimo pobūdį. Čia turiu galvoje skatinimus atrasti meno mokslo veikaluose, ieškoti poetiško mato-

tematinėse formulėse (23 psl.) ar tvirtinimus, kaip kad "El Greco menas slepia taip pat gilų filosofinę mintį" (165 psl.). Tokiais atvejais taip ir knietis autoriaus tiesiai ir atvirai paklaust: Kuriose? Kur? Kokia? Žinoma, ginčyti F. Jucevičiaus teigimą, kad "kai kurie mokslo

atšpalvių gausiausiai randame antrojoje knygos pusėj, skyriuose apie "Meną ir gamtą" bei "Lemtingieji žingsniai" (apie tematikos ir išraiškos santykį), o taipgi "El Greco ir Goya". Juose kaip sykius daugiausia savotišku iliustracijų, autorius žodžiais, nupieštų garsiųjų dailininkų paveikslų, kuriuose tematikos ar turinio kontūrai ryškiai anvedžiojami sodriomis autorius išpūdytų linijomis. Neretai autorius atranda praga žituose žodiniuose paveikslų atkūrimuose vienu kitu sakiniu paliesti ir jų kūrėju būdo savybes, kūrimo aplinkybes, ar iš viso pademonstruoti dorybes, kuriomis pasižymi meno kūrėjų interpretatoriai, ieškodami meno kūriniuose giluminių dimensijų.

Jeį "savaine suprantamybė" ir kitokis tuščiažodžiavimas (kuris pasitaiko ir šioje knygoje) yra ydos, jas su kauptu išperka autorius sugebėjimas paprastais žodžiais pasakyti didelę tiesą, netgi jei jos nebūtu kiauurai originalios. Pavyzdžiui, kad ir teigimas, jog "abstraktiniai kūriniai yra neaiškūs", nes "jie nori pasakyti tiek daug su tiek mažai" (111 psl.). Arba: "grožis yra taip benaudiškas, jog net suabejojame jo buvimu" (113 psl.).

Reliatyvumo teorijos autorius Albertas Einšteinas yra pasakęs, kad mums reikia daugiau žmonių, kurie galėtų vien sėdėti ir mąstyti. Tai yra — galvoti nebūtinai tik iš anksto užsibrėžto rezultato rėmuose, nebūtinai tik tai siekiant apčiuopiamos ar praktiškos naudos. Skaitant ką tik cituotą sakinį apie grožio benaudiškumą, pasivaideno, kad mums reikia daugiau žmonių kurie mokytų mus to grožio ieškoti, jį suprasti, pajusti, kaip daug jis mus praturtina savo benaudiškumu. Man regis, bent didėle dalimi kaip tik to ir siekia F. Jucevičius savo naujoje knygoje.

Ne visi gal vienodai džiaugsis ar patikės autoriaus atradimais, kad "grožis yra integralinė meno kūrinių dalis" (11 psl.), ne visus patenkins logiškumas premisų, vedančių prie išvados, kad "mene sužietas yra pripuolamas dalykas" (32 psl.), o ne vieną, manau, net papiktins pakartotini autorius teigimai, kad "menas yra religija ir religija yra menas" (73 psl.), tačiau kiekvienas, tikiu, sutiks, kad meno klausimą F. Jucevičius nagrinėja su dideliu nuosirdumu ir entuziazmu, ar net nesavanaudiška meile. Gal būt, kaip tik tasai užsidegimas, noras (tartum tiems ką tik suminėtiems ab-

straktiems menininkams) pasakyti "tiek daug su tiek mažai" kartais ir autorių, ir skaitytojų priveda prie sunkiai išnarpliojamų kontradikcijų. Paskutiniuoju knygos skyriumi supažindinimo su impresionizmu sąskaiton duodama rūsti ir pelnyta pamoka arogantiškiems meno kritikams, kurie, nesugebėdami išsilaisvinti iš nusistovėjusių dogmų įrežtų vėžių, buvo benurašą ir nuostolius kaip pajukos tevertę eksperimentų meno srovę, sukėlusią modernių laikų perversmą meno pasaulyje. Taigi ir skyrtaus pavadini-

ma — Didžioji meno avantiūra — gal būt, reikia suprasti dviprasmiškai. Kiek tai liečia impresionistus dailininkus žodis "avantiūra" čia būtų vartojamas išimtinai teigiama prasme ir reikštų drąsų, nors pilną pavojų ir kliūčių žygį į naujus ir neištirtus kraštus. Betgi meno kritikas šioje "avantiūroje" yra tarsi tasai komedijos ar farso antagonistas, išsifruotas apsimetėlis, bandęs iškilti ir sau garbę pelnyti ne nuosirdžiu kito kūrybos supratimu, bet nerimtomis pretenzijomis ir įžūliu arivismu.

Meno ir kritikos santykis, o ir esminiai meno kritikos reikalavimai, iškelti šiame straipsnyje, neabejotinai galioja ir mūsų laikams, o gal ir ypač mūsų specifinei situacijai. Vieną kitą aštresnį kritikos žodį būtų galima tarti ir šios knygos adresu. Netgi nepaisant rizikos patekti teisėton autoriaus nemalonėn. Ypač gal reikėtų iškelti faktą, kad knyga tiesiog prašosi gero kalbininko rankos. Nelietuviškos dvasios sakinių ar žodžių daryba, gramatikos ar sintaksės klaidos ne vien iškalbingai byloja apie mūsų ilgą atitrūkumą nuo gyvųjų kalbos versmų, bet taipgi bereikalingai meta šešėlių turinui, o gal net ir nupigina kainą. Bet knyga vertinga ne vien kaip tiesioginis gausiai sutelktos informacijos šaltinis, bet kaip akstinas, verčiantis ir skaitytoją ieškoti, skatinantis galvoti, užkrečiantis noru suprasti ir pajusti, kiekvienu atveju, paties autoriaus žodžiais tariant, uždegantis troškimu tapti "daugiau žmogmi".

(Sutrumpintas Algirdo T. Antanaičio žodis, tartas 1975 m. spalio 10 d. Chicago Jaunimo centro kultūrinėje vakarone,je, supažindinant publiką su kun. Feliksų Jucevičių ir jo nauja knyga)

Adolfas Valeska Pavasaris (aliejus)

Smuikininkė Dana Pomerancaitė-Mazurkevich ir Juri Mazurkevich koncertuoja Jaunimo centre, Chicago, sausio mėn. 26 d.

Danos Pomerancaitės ir Yuri Mazurkevich dviejų smuikų koncertas

"Margučio" sausio mėn. 26 d. Jaunimo centro salėje, Chicagoje, surengtas koncertas buvo šiuose rūmuose kažkuo neįprastu tiek savo turiniu, tiek ir atlikimo lygiu. Dviejų smuikų duetas sukelia specifinius reikalavimus: abu solistai privalo būti ne tik abu geri, bet ir organiškai susiderinę, vienas kita atitinką. Tokios rūšies koncertas yra surištas su tam tikra specifine literatūra, gan gausiai randama baroko laikotarpyje; jų paprastai klauso kiek specifinė, kameringė muziką mėgstanti publika, Chicagoje ką nors panašaus galima išgirsti dažniausiai ar Studebaker Hall kammerinių koncertų cikluse, ar Chicago miesto bibliotekos salėje savaitgaliais.

VLADAS JAKUBENAS

Liutvių visuomenei šis koncertas turėjo tam tikrą garbingą istorinių ryšių: smuikininkė Dana Pomerancaitė, tada dar vaikučiai, buvo mūšį garsaus dainininko Kipro Petrausko šeimos slaptai ištraukta iš mirtino pavojaus gyvybei vokiečių okupacijos metu ir priimta kaip augintinė. Žinomojo ir populiaraus Kauno kavininių smuikininko Pomeranco dukte iš mažens rodė didelio talento šiam instrumentui; iš Vilniaus konservatorijos buvo pasiūsta pasitobulinti į Maskvą, pas pasaulinio garso smuikininką Davidą Oistrach. Ten pat atsirado iš Ukrainos, iš Livo, jaunas pasižymėjęs smuiko studentas ukrainietis Yuri Mazurkevich. Juodu susituokė ir netrukus pradėjo garsėti kaip dviejų smuikų duetininkai. Jaunajai porai pavyko gauti išvažiavimo vizą, kurią jie panaudojo tam, kad per Vak. Vokietiją atvyktų į Kanadą. Juodviejų gabumai čia jiems greit suteikė gerą poziciją — juodu abudu praėjo dėstyti pažengusių solistų klasėje Londono (Ont) ir Montreolio (Quebec) konservatorijose (Kanadoje). Suprantama, šalia to jie plačiai koncertavo ir koncertuoja kaip dviejų smuikų duetas Kanadoje, o prieš tai — Vakarų Vokietijoje. Danos tėvas ir motina išliko taipgi gyvi per II pasaulinio karo audras ir gyvena šiuo metu irgi Kanadoje.

Koncertas buvo tikrai išskirtinio lygio tiek abiejų solistų ryškumo, tiek ir savitarpio susigrjoimo atžvilgiu. Pirmuoju numeriu egi Sonata No 2, op 3 J. M. Lecclair'o pasižymėjusio ypač daugybe veikalų smuikui bei smuikų grupėms. Toliau sekė "Duetas in D" op. 39 L. Spohro, garsaus vokiečių kompozitoriaus, dirigento ir smuikininko (1794-1859). Pirmosios koncerto dalies paskutiniuoju numeriu buvo išpūdingas numeris: "Concerto Grosso" No. 3 in D. minor. A. Vivaldi (1675-1741). Šis itin produktyvus kompozitorius savo laiku buvo garsesnis net už J. S. Bachą. "Concerto Grosso" buvo jo ypač mėgiama ir išstobulinta forma, susidedanti iš daugelio dalių, i kurią turėdavo įeiti ir fuga. Šio veikalo orkestro partiją atliko D. Lapinskas; visuma praskambėjo išpūdingai, parodant gražios melodikos, o vietomis ir įdomios polifonijos.

Antros dalies pradžioje girdėjome Sonatą in C S. Prokofjevo. Šis prie modernistų priskiriamas kompozitorius, miręs 1953 m. pradėjo savo karjerą XX amžiaus pradžioje, kaip garsus opozicionierius prieš tada dar visuotinai valdančią impresionistinę romantiką, savo kūryboje priešpastatydamas švelniai romantiškus epizodus greta šiurkščiai drastiškų. Iki 1935 m. S. Prokofjevas naudojosi reta privilegija

— jis pusę metų praleisdavo New Yorke, kitą gi pusę Maskvoje, visur dėsydamas kompozicijai; Vakaruose jis plačiai buvo žinomas ypač savo kinietiškais satyrine opera "Meilė prie trijų apelsinų" ir daugeliu įvairių sričių instrumentinių kūrinių, jų tarpe žinomu fortepijono koncertu. 1935 m. J. Stalinas jo nebeišleido į užsienį. S. Prokofjevas turėjo prisitaikyti prie netrukus prasidėjusio generalinio meno kūrybos "valymo", naikinant va-

dinamą "vakarietišką formalizmą". Vis dėlto kompozitorius pasilikio itin produktyvus įvairiose srityse, parašęs porą ypač reikšmingų patriotinių kantatų, kaip "Dmitrij Donskoi" ir "Aleksandr Nevskij"; pergyvenęs dar vieną, 1948 m. meno kūrybos valymą, S. Prokofjevas sugebėjo visur išlaikyti savo individualumą; jo gausūs veikalai rodo nepaprastą logiškos muzikinės minties valdymą. Ir čia girdėta jo gan lako-

DR. ANNA BALIUNAS
Gydytoja ir Chirurgas
2506 West 65th Street
Tel. 431-5522

DR. K. G. BALUKAS
Gydytojas ir Chirurgas
444 So. Pulaski Road (Crawford)
Tel. LU 5-6446

DR. VL. BLAŽYS
Plaučių ir Vidaus Ligos
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Tel. 781-7300

DR. PETER T. BRAZIS
Gydytojas ir Chirurgas
2434 West 71st Street
Tel. 781-7300

DR. EDMUND E. CIARA
Optometristas
3700 West 51st Street
Tel. GR 6-2400

DR. E. DECKYS
Gydytojas ir Chirurgas
Specialybe — Nervų ir Emocijų Ligos
3410 So. Pulaski Road
Tel. 781-4477

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Gydytojas ir Moterų Ligų Ginekologinis Chirurgas
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670

DR. A. B. GLEVECKAS
Gydytojas ir Chirurgas
Specialybe Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Tel. 781-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
Gydytoja ir Chirurgas
2636 West 63rd Street
Tel. 781-2220

DR. A. JENKINS
Gydytojas ir Chirurgas
3844 West 63rd Street
Tel. 781-2220

DR. K. A. V. JUCAS
Gydytojas ir Chirurgas
1002 No. Western Avenue
Tel. 781-2220

DR. F. V. KAUNAS
Gydytojas ir Chirurgas
1407 So. 49th Court, Cicero
Tel. 781-2220

DR. P. KISIELIUS
Gydytojas ir Chirurgas
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Tel. 781-2220

DR. WALTER J. KRSTUK
Gydytojas ir Chirurgas
3925 West 59th Street
Tel. 781-2220

DR. IRENA KURAS
Gydytoja ir Chirurgas
Specialybe Vidaus Ligos
7156 South Western Avenue
Tel. 781-2220

DR. J. MESKAUSKAS
Gydytojas ir Chirurgas
Specialybe Vidaus Ligos
2434 West 71st Street
Tel. 781-2220

DR. VIDAS J. NEMICKAS
Gydytojas ir Vidaus Ligos
2454 W. 71 Street
Tel. 781-2220

DR. ROMAS PETKUS
Akių Ligos — Chirurgija
111 NO. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Tel. 781-2220

DR. FRANK PLEČKAS
Optometristas
2618 W. 71st St. — Tel. 787-5149

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostatos Chirurgas
2656 W. 63rd Street
Tel. 781-2220

DR. J. J. SIMONAITIS
Gydytojas
Adresas: 4255 W. 63rd St.
Tel. 781-2220

DR. VYT. TAURAS
Gydytojas ir Chirurgas
Specialybe Praktika ir Moterų Ligos
3655 W. 50th St.
Tel. 781-2220

DR. V. TUMASONIS
Gydytojas ir Chirurgas
2434 West 71st Street
Tel. 781-2220

DR. F. C. WINSKUNAS
Gydytojas ir Chirurgas
5107 West 71st Street
Tel. 781-2220

DR. PETRAS ŽILIOBA
Gydytojas ir Chirurgas
6234 S. Narragansett Ave.
Tel. 781-2220

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

Pogrindy rašyta Lietuvos kronika

JUOZAS PRUNSKIS

LIETUVOS KATALIKŲ BAZNYČIOS KRONIKA. Antras tomas. Pogrindinis leidinys. Nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ir 15. 1974-75. Išleido L. K. Religinės šalpos rėmėjai, 6825 So. Talman Ave., Chicago, IL 60629. Viršelis ir iliustracijos — seselės Mercedes Spaudė Mykolo Morkūno spaustuve Chicagoje, IL 1975 m., 414 psl. Tiržas — 5000. Kaina \$3.50 minkštais viršeliais, 25 00 kietais viršeliais. Gaudama "Drauge".

Mykolaitis-Putinas savo "Sukilėliuose" į laisvės kovotojo kun. Antano Mackevičiaus lūpas įdėjo žodžius:

"Laisvė tautai didelė brangenybė. Tik laisva tauta sukuria savo kultūros gražiausius žiedus. Dėl to mes kovosime ir kitus vesime į kovą už laisvę. Tik aš nesutinku..., kad be laisvės jau nebūtų gyvenimo. Ir pavergtą tautą kartais esti nepaprastai kūrybinga. Skausmas sutelkia pajėgas dideliems darbams ir dar didesniems pasiryžimams. Laisvės idealas vėl pasirodo savo aukštybėse ir spindi nesuteptu skaisnumu. Jis gaivina, įkvepia ir kelia ne tik išrinktuosius, bet ir minias".

Teisingi žodžiai, kurie mums prisimena ryšium su tuo nepaprastu pavergtos tautos ryztu, nepalaužiamu sąžinės laisvės siekimu, kuris atsispindi iš mirtinai sunkiose aplinkybėse leidžiamų "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" lapų. Kaip gerai, kad aziatiškoje spausdovoje gyvenančių brolių atodūsiui yra paskleidžiami laisvajame pasaulyje, išleidžiant jau net ir antrą tomą "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos", ja verčiant į anglų, italų, ispanų ir kitas kalbas.

Tai mūsų tautos martirologija, prabylanti gaudžiais faktais, kurių nebuvo nei pirmojo Pasaulinio

Aušros Vartai Vilniuje (XVI amžius)

karo laikotarpyje. Knygos leidėjai — L.K. Religinės šalpos rėmėjai — įžangoje pasisako išgirdę iš už geležinės uždangos atėjusius Mykolo Vilties "Neparašytuose laiškuose" išreikštus pavergtųjų šauksmus: "Mūsų širdys neatlaikys, jei ir jūs nutilsite".

Religinės šalpos rėmėjų rūpesčiu išleistas, prof. J. Brazaičio redaguotas "Kronikos" I tomas jau visas išpirktas, nors ir pasi-

rodė paskutiniu metu išėvijoje neįprastai gausiu tiražu — 5000 egzempliorių. Tai ir paskatino išleisti antrą tomą, kuris, kaip leidėjų žody skelbiama, "konkrečiais faktais parodo žiaurų tikėjimo persekiojimą ir didelį persekiojamųjų tikinčiųjų didvyriškumą, jų nepaprastą pasiryžimą išlikti tikinčiais ir kovoti už tikėjimo laisvę".

Šis tomas apima Kronikos 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ir 15 nu-

merius, laikotarpį 1974-1975 metų. Čia yra Mielagėnų parapijos 1000 tikinčiųjų pareiškimas Religijos reikalų tarybos įgaliotiniui, aprašytas moksleivių tardymas dėl Kryžių kalno, kun. J. Buliausko, kun. J. Zdebskio, A. Terleckio teismas, įdėtas M. Tamonio pasisakymas dėl masinių trėmimų, čia randame skyrelius: susidorojimas su kraštotyriminiais, Vilkaviškio vyskupijos kunigų laiškas, Vilniaus arkiv. kunigų rašas, Nijolės Sadūnaitės areštą, duodamas smulkus visų dvylikos teismo dienų aprašymas, teisiant Plumpą, Petronį, Jaugelį, Stašaitį, Patriubavičių, Kaišiadorių vyskupijos kunigų pareiškimas, kunigų Babono, Žemėno, Černiausko, Zdebskio, Lapienio pareiškimai, kratų, moksleivių tardymų aprašymai ir daugybė kitokios medžiagos, kuri jau "Drauge" skaitytojams ne svetima — pirmuose dienaščių puslapiuose spausdinta. Iš kiekvieno šios knygos puslapio trykšta ašaros ir kraujas. Tai dokumentinė medžiaga, kurią tegalėjo sukurti tik gilios kančios priešpajū išgyvenę žmonės. Dėl šių puslapių jau daug žmonių uždaryta į kalėjimus ir vergų darbo lagerius. Šios knygos pasirodymas ir išėjimas tai protestas prieš neregėtą priešpajū, sąžinės teisių nepaisymą, naują spaudos draudimą, prieš teisingumo nepaisančius teismus, prieš okupantų vykdomą didžiųjų mūsų idealistų naikinimą.

Dėl to šis veikalas yra šeimos bibliotekos būtinybė, ypač reikalingas, kad šios knygos puslapių sklaidytų mūsų jaunoji karta. Jau ir pirmoji Kronikos knyga buvo kai kur naudojama kaip savotiškas vadovėlis tikybės pamokose, buvo nagrinėjama jaunimo kursuose, aptariama ateitininkų, skautų susirinkimuose, stovyklose. Šis tomas tiems ir kitiems tikslams duoda naujos medžiagos, su kuria turi susipažinti visi išėvijos žmonės, ypač jaunoji karta.

Paruošiant šio tomo laidą, kiekvienos Kronikos pradžioje duotas turinio sąrašas, tekstas ap-

rūpintas antraštėmis, kas palengvina skaitymą. Gale pridėtas alfabetinis sąrašas asmenų ir vietovių, duotas pavadinimų ir santrupų žodynelis. Knygai daugiau patrauklumo teikia prasmingos dail. sesers Mercedes iliustracijos. Galia, kad pasitaiko, net pačioje įžangoje, korektūros ir rašybos klaidų.

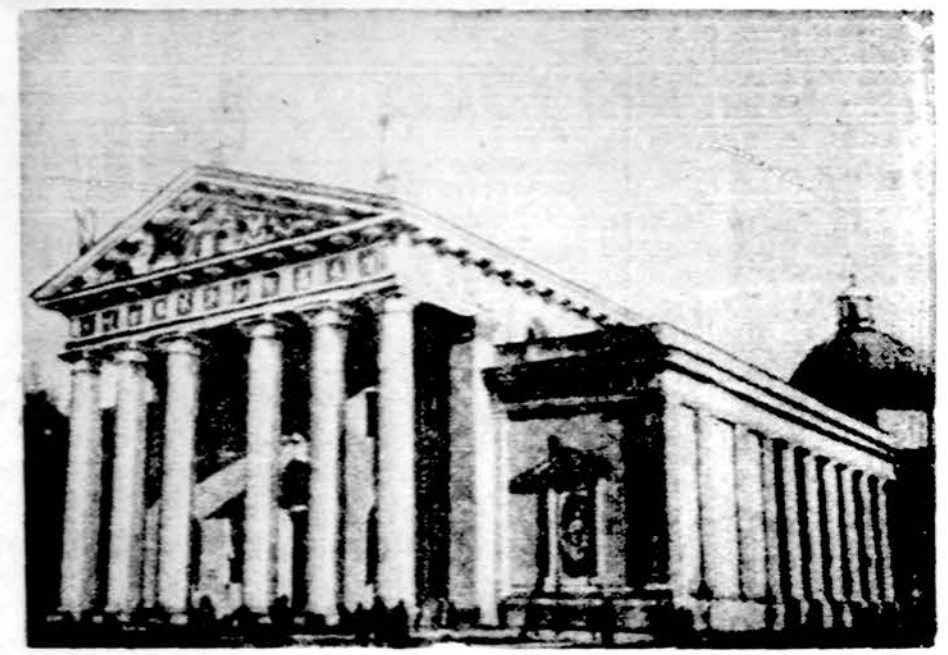
Velionis rašytojas A. Rūkas savo kūrinyje: "Mano tautos istorija" teisingai pastebėjo: "Kaip voras, niekad nemurimsantis ir nepavargstantis, ir nepaliaujantis, Maskva vis tiesė savo čiuputus, suglemždama voratinklin žemes ir žmones". Ši knyga padės gyvai tautos atminime išlikti Maskvos voratinkliais supančiotiems žmonėms ir padės pačius tuos voratinklius sutraukti.

MUZIKOS GENIJUS VERDI

Jau 75 metai sausio 27 d. suėjo, kai mirė Giuseppe Verdi, sukūręs taip melodingas, visų pamėgtas operas: Rigoletto, Kaukių balių, Aidą, Trubadūrą, Otello, Simon Boccanegrą, Don Carlos. Visos šios buvo pastatytos Lietuvoje, kelias jų Lietuvos opera pastatė ir Chicagoje. Operų yra sukūręs dešimtimis. Garsios yra ir jo Requiem mišios (skirtos Manzoni mirties metinėms), atliktos ir Chicago Lietuvos operos kolektyvo ir talkininkų 1965 m., diriguojant A. Kučūnui. Verdi parašė taipgi dainų, styginių kvartetą ir kt. Įdomu, kad jaunas Verdi net nebuvo priimtas į konservatoriją, kaip...neturintis muzikinių gabumų, o gyvenimo pabaigoje savo kūriniams buvo pasiekęs tokio garso, kad laidotuvės sutraukė 100,000 žmonių.

MOKSLAPINIGIAI STUDIJOMS

Notre Dame universitete šiais mokslo metais 3,763 studentams paskirstyta 7,696,772 dol. mokslapinių. Apie 55 proc. studentų gauna stipendijas.

Vilniaus katedra, šiuo metu rusų bolševikų paversta dailės muziejumi ir koncertų sale.

TARNAUSIU, VIEŠPATIE

Vyskupui Julijonui Steponavičiui 65 m. amžiaus ir 15 m. ištrėmimo proga

JUOZAS YLUVIS

Vilniečiui tarė Viešpats: — Gulk Kryžiumi, daryki pažadą: tarnausi man ir tautai, avis ganysi negando metu, rikiuosi piemenis, jau supamus vilkų, ir aš tau duosiu lazda, kad vestumei ir gintum kaimenę.

— Vilnietis tarė Viešpačiui: — Nesu Kristoforas, anei Kazimiera kuriuos siuntei per laiko srovę. Ašai — Gervėčių vaikas, nesu joks Lizdeika, kurio lazda trisakė kaupė galią. Vilkai, kuriuos sapnavo Gediminas, jau nebe tie... Jie įbaugins avis, aštriom žiaunom palauš ir piemenis — aš liksiu vienas...

— Nebūsi vienas, — tarė Viešpats: Ir nedrebėsi, o kaitra liepsnosi. Ieškodamos tavęs, žvalgysis avys, ir piemenys pabus iš baimės. Tu būsi naujas vardas — tylėj ir vienumoj byjojanti kančios jėga...

— Tarnausiu, Viešpatie, neklausdamas jau niekad kaip ilgai...

Taikos ir karo paraštėje

Apsilankymas Libane

Zigmas Umbražūnas

Viešbutyje mane pasitinka vyresnio amžiaus, malonios išvaizdos libanietis ir pasisako esąs išauktas taksistas mane nuvežti į Beiruto tarptautinį aerodromą. Pakeliumi kalbame apie Libaną, apie šio krašto ilgą, įdomią ir labai neramią istoriją, siekiančią finikiečių laikus, apie šio krašto žmones, per tūkstančius metų tampomus ir kiršinamus svetimų jėgų. Kalbame, lyg būtume seni draugai, o iš tiesų aš tą, tikrai labai taurios išvaizdos žmogų pirmą kartą matau. Aerodrome atsisveikiname, kratome kits kitam ranką, lyg tardami "iki pasimatymo".

Susirandū oro liniją, kurios lėktuvu skrendu į Istanbulą, ir pradedu krapštytis po visokius popierius. Po kiek laiko girdžiu, kad kažkas mane šaukia pirmu vardu: "Monsieur Zigmas, monsieur Zigmas"... Ir netrukus pamatau — gi manęs ieško tas pats taksistas ir, ristele bėgdamas, atneša jo mašinoje mano pamirštą nemažos vertės foto aparatą ir jau panaudotą ir dar naujų filmų pilną krepšį... Tik dabar pasigendū šitų pamirštų daiktų ir negaliu tikėti to, pirmą kartą sutikto, žmogaus teisingumui ir sąžiningumui. Bandau jam bent kiek atsilyginti (juk tai apstus kiekis skaidrių, darytų Egipte, Jordane, Sirijoje), bet jis visai net į kalbas nesileidžia, o tik krato man ranką ir su džiaugsmu taria: "Dėkui Dievi, kad jūs suradau! Tegū...aimingai jums sekasi kelionėje". Ir dar kartą paspaudęs mano ranką, dingsta gausių keleivių judėjime.

Jau lipu į lėktuvą, o vis dar galvoju apie tą reto sąžiningumo žmogų. Pykau ant savęs, kad buvau toks užuomara ir užsiėmėjęs palikau tokius svarbius dalykus taksyje. Kartu gėrėjaisi to paprasto žmogaus humaniškumu ir sąžiningumu.

Lėktuvas pakyla ir dideliu ratu suka aplink Beirutą. Kaip ant delno matau visą miestą, uostą, senuosius labirintinius kvartalus, iš jūros ant staigiai iškilančių aukštųjų uolų susispietusius modernius rajonus, ultramodernius viešbučius ir visokiausius viešuosius pastatus, toličiau Libano kalnų grandines, dykumas ir dykumas, toli toli, kaip tik akis užmato...

Viešėjau šiame krašte ilgesnį laiką ir daugelį vietų per lėktuvu langą atpažįsiu. Į pietus nuo Beiruto matau seną miestą Sidon, dar toliau į pietus Tyre, į šiaurę nuo Beiruto — Byblos, o dar toliau, atokiau nuo jūros, matau savotišką palocijų kompleksą, kuris sudaro Viduriniųjų Rytų garsiausią linknybių centrą — Casino du Liban.

Prieš kelis tūkstančius metų čia klestėjo turtingi finikiečių miestai. Juose buvo išvystyta aukšta civilizacija. Finikiečiai tais laikais statėsi pačius geriausius ypatingos konstrukcijos laivus, su kuriais pasiekė tolimus, tais laikais žinomus ir nežinomus pasaulio kraštus. Jie puikiai mokėjo apdirbti geležį, varį, akmenį, marmurą, auksą, medį, taip pat gamino geriausius tuo metu ži-

nomus audinius ir dažus tiems audiniams nudažyti.

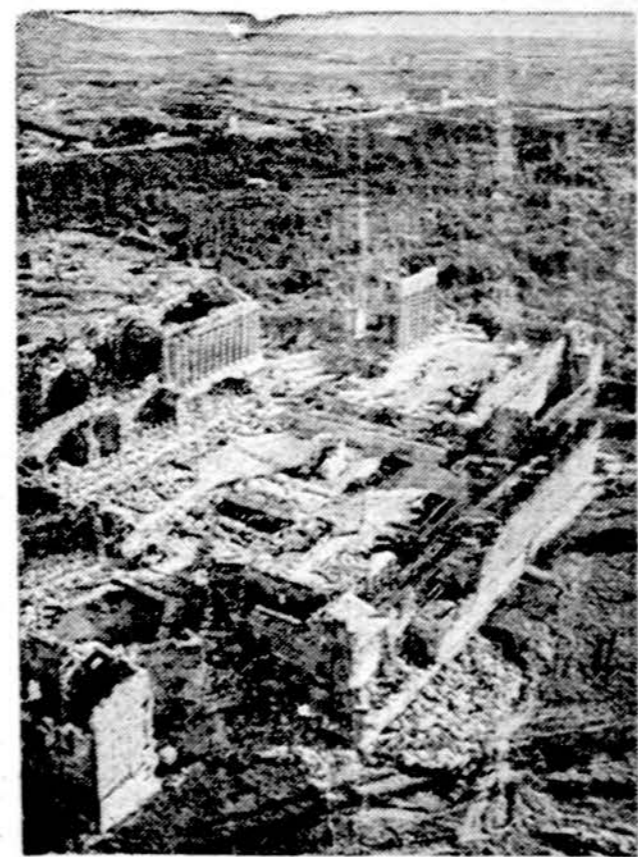
Bet pirmoje eilėje finikiečiai buvo pirkliai, jų prekybos partneriai buvo visi kraštai, susispietę apie dabartinę Viduržemio jūrą, svarbiausi iš jų buvo Egipto faraonai, karalius Salomonas, kurie supirko savo nepabaigiamoms statyboms beveik visus Libano kedrus. Auksas, brangūs akmenys ir kitokios brangenybės plaukė plaukė į Sidon, Tyre ir Byblos. Finikiečiai apie visą Viduržemio jūrą pastatė visą eilę tvirtovių — miestų, kurių bene svarbiausias buvo Kartagena, dabartiniame Tunise, įkurta princesės Elisos 814 m. prieš Kristų, pabėgusios nuo savo žiauraus brolio Pygmaliono, valdžiusio Tyre. Elisą su prekybos įpročiu ir dideliu finikiečių darbštumu ten nusinėšė ir Tyre įsigalėjusį žiaurų paprotį pirmagimius vaikus gyvus sudėginti dievų garbei. Bemesdami gyvus vaikus į ugnį, kartagiečiai giedodavo linksmas giesmes. Gal ne tiek dėl Hannibalo, kiek dėl šito žiauraus papročio romėnai vėliau Kartageną sulygino su žeme.

Ir taip finikiečiai, beplaukiodami savo puikiais laivais po visas jūras, sukūrė savotišką imperiją, paremtą ne ginklu ar užkariavimu, bet prekyba, nuo dabartinio Tuniso iki Gades, dabartinio Cadix Ispanijoje. Graikų istorikas Herodotas rašo, kad finikiečiai apiplaukė Afrikos kontinentą ir pasiekė Ofirą Indijoje. 2000 metų pralinko, kol Afrika vėl "iš naujo" buvo apiplaukta. Finikiečiai buvo pasiekę vakarinius Europos pakraščius ir net dabartines Britų salas. Taipgi kai kurie mokslininkai prileidžia, kad finikiečiai buvo pirmieji, kurie perplaukė Atlantą ir pasiekė vakarinę žemės pusrutulį, kur seniau klestėjo aukšta majų civilizacija dabartinėje Gvatemaloje ir Meksikos Jukatano pusiasalyje. Ypač mokslininkus stebina majų, o prieš juos buvusių olmekų piramidės su plekščiomis viršūnėmis, kurios yra labai panašios į Mezopotamijos senų laikų piramides. Išlikusiuose majų ir olmekų akmenų baraljefuose pastebimas didelis pana-

šumas į Viduržemio jūros finikiečių laikų baraljefus, vaizduojančius šventikus, kurie savo laiku buvo finikiečių perimti iš asyriečių.

Finikiečiai jau turėjo daug paprastesnį alfabetą, pagrįstą ištartimo garsais, daug mažiau komplikotą negu egiptiečių heroglifai. Net graikai tą alfabetą vadino "finikiečių raidėmis", kurias jie užrašydavo ant egiptiečių papyruso. Papyrusas ir finikiečių "raidės" graikams priminė pirkliaus iš Sydon ir Byblos ir, kai šventas Raštas buvo išverstas pirmiausia į graikų kalbą, jam buvo duotas pavadinimas Byblos, kas vėliau virto Biblija.

Finikiečiai mokėjo labai gražiai prekiauti. Išlipę žinomoje ar ir visai nežinomoje vietoje, ant kranto išdėstydavo savo audinius, dirbinius, kvepalus ir kitas prekes ir tuojau nuplaukdavo atgal į jūrą. Vietiniai

Romėnų statybų grandiozinės liekanos Baalbeke, Libane

žmonės apžiūrėdavo prekes, visai jų nepaliesdami, tada atnešdavo aukso ar kitokių gėrybių ir padėdavo šalia finikiečių prekių, o patys pasitraukdavo. Finikiečiai grįždavo atgal į krantą pasižiūrėti, kiek to aukso ir gėrybių palikta. Jei nepakankamai, tai vėl nusiirdavo atgal į jūrą. Tada vietiniai nešdavo dar daugiau aukso ir gėrybių, kol abi šalys būdavo patenkintos. Ir taip, vieni kiti nematydami ir visai nesikalbėdami, padarydavo sandėrį.

Finikiečių palikuonys, kuriuos mes šandien vadiname libaniečiais, per šimtmečius buvo ir tebėra patys civilizuočiausi pirkliai bei vaizbūnai ir didelių korporacijų smegenys. Chicago's didžiausio First National Banko vyriausios vadovas šiuo metu kaip tik yra libanietis. Libanas nuo finikiečių laikų buvo pasaulinės reikšmės vaizbos centras. Mažas kraštas išliko per tūkstančius metų, kai tuo tarpu didelės imperijos, sukurtos jėga, kaip asyriečių, babiloniečių, egiptiečių, Bizantijos, Romos, vėliau britų, turkų, prancūzų okupacijos — atėjo ir dingo, o finikiečiai — libaniečiai vis dar tebegyvena prie tų pačių rytinių Viduržemio jūros krantų ir tebesimauvoja prieš tūkstančius metų pastatytais keliais, kuriais per šimtmečius vaikščiojo užkariautojų armijos.

Beveik prieš metus lankiausi Libane. Euvo gražus sekmadienio rytas, kai, pralindę pro visokias sargybas iš Beiruto, aš ir mano palydovas, labai inteligentingas arabas, pagaliau atsidūrėme Tyre, sename finikiečių, romėnų ir Kryžiaus karų mieste. Pats miestas, prisiglaudęs prie neapsakomo grožio įlankos, yra beveik ant Izraelio sienos. Arabas man rodo į antroje pusėje esančias kalvas, ant kurių žaliuoja citrinų, apelsinų, bananų medžiai ir tyliai man sako:

— Ten Palestina, ten Palestina...

Ir matau, kad jo akys paplūdušios ašaromis. Aplink mus didelėje ramumoje ir saulės spinduliuose paskendę kadaise buvusieji romėnų miesto griuvėsiai. Išlikusiose romėnų laikų kapinėse daug marmuro ir net alebast-

(Nukelta į 4 pusl.)

Apsilankymas Libane

(Atkelta iš 3 pusl.)

ro sarkofagų su nuostabaus grožio bareljais, skulptūromis.

Sakau — ramumoje. Jokia ramuma! Nuolatos virš mūsų galvų skraido Izraelio kariniai lėktuvai ir tolimoje dunksi patrankos. Mat, Tyre gyvena skardiniuose nameliuose keliasdešimt tūkstančių palestiniečių. Ir jų tarpo daugiausia čia susiorganizuota vadinamos komandos, kurios vykdo teroro žygius Izraelyje. Šisai savo keliu siunčia panašias komandas į palestiniečių gyvenvietes Tyre, gaudo įtariamuosius. Ir taip jau visa generacija diena iš dienos, naktis iš nakties gyvena žmonės šiose skardinėse pasiūrėse nuolatinėje baimėje ir terore. Jungtinės Tautos neva šelpia juos: skiria 10 centų asmeniui per dieną...

Lankiausi Tyre vienoje tokioje stovykloje. Apsipito mane seni ir jauni, moterys ir vaikai. Parodė man savo skurdžius namelius, kurie, nežiūrint didelio skurdo, buvo švarutėliai ir, kiek įmanoma, tvarkingi. Mano palydovas arabas jiems paaiškino, kad ir aš pats esu karo ir didžiųjų valstybių intrigu, neteisybės ir gobšumo auka. Nelabai jie žinojo, kur mano gimtasis kraštas Lietuva ir kas su tuo mano brangių kraštų nutiko, bet arčiau stovintieji rodė didelį supratimą: — Tegu Alachas tau ir tavo tėvynei padeda! Pagaliau buvau nuvestas į kažkokį didesnį taip pat skardinį namelį, kur manęs su mano palydovu jau lauke vaisių sunka ir stipri arabiška kava. Nors jie žinojo, kad esu iš Amerikos, tačiau nejučia jokių priešiškių. Arabų vaishungumas yra legendinis. Trumpame pasikalbėjime man pasidarė aišku, jog jie vieno tenori, kad grįžęs į Ameriką kalbėčiau apie jų sunkią nedalią ir begalinį norą sugrįžti į gimtuosius namus. Klausiausi aš jų nuosirdžių skundų, ir man gyvai prisiminė mūsų pačių, kaip lietuvių, ir mūsų tautos likimas.

Tyre miestelis finikių laikais buvo pastatytas nuo kranto atokiau esančioje saloje. Viduryje tos salos tais laikais buvo beveik nepaimama tvirtovė. Babilonijos karalius Nabuchadnezaras 572 m. prieš Kristų su savo armijomis atskubėjo prie Tyre ir sustojo krante. Ir taip išstovėjo tenai net 13 metų. Babiloniečiams ir besiginantiems finikičiams nupliko galvos nuo šalmų ir žaizdos pūlavo nuo ilgo ginklų laikymo ant pečių. Mat, babiloniečiai neturėjo ir nemokėjo statyti laivų, o finikičiai savo laivais besiginančius viskuo aprūpino.

240 metų vėliau Aleksandras Didysis vėl bandė paimti Tyre tvirtovę. Jis nuo kranto iki salos pastatė pylimą, miestą sugriovė ir daug tyrėčių išždė, bet pačios tvirtovės nepaėmė. Ilgainiui per šimtmečius tas pylimas buvo vis daugiau ir daugiau apneštas smėliu, ir iš jo pasidarė platokas pusiasalis, dabar visą salą suaugęs su žemynu.

Važiuojame per citrinų, bananų ir apelsinų sodus. Dideli figų medžiai tiesiog raudonuoja nuo vaisių. Toliau matau uolėtus kalnus, dykumas, ir pietų Libano gamta man visai primena Kaliforniją.

Pravažiuojame Sidon — jau aprašyta Homero Ilijadoje ir Odisejoje, kur Homeras iškelia finikičių sugebėjimą statyti puikius laivus ir didelius jų artistinius sugebėjimus. Sidone tebestovė labai gerai išsilaukusi pilis — tvirtovė, pastatyta dar Kryžiaus karų metais. Sidon aplinkėse yra dideli alyvos perpomavimo įrenginiai, kurių vamzdžiai per dykumas ir kalnus ateina iš Irako, Saudi Arabijos ir kitų arabų valstybių. Ir čia, kaip ir Tyre ir Beirute, yra didelės palestiniečių arabų stovyklos, bet mano palydovas į tas stovyklas manęs jau nebeveža: per daug pavojinga, ir tose stovyklose jis neturįs pažįstamų. Pro jas pravažiuojant, jis man užveda savotišką kepurę ant galvos ir paprašo, kad paslėptiau foto aparatą, nes gali kas nors pradėti į mus šaudyti...

Ir taip pasiekiam Beirutą. Jau vėlus vakaras, bet gyvenimas čia tiesiog verda. Dangybė restoranų, kavinių po atviru dangumi. Nesuskaitomas miškas dangoraižių nuo pat Viduržemio jūros kranto lipa į aplinkinius kalnus, ir viskas skęsta neapmatomoje žiburių jūroje. Rue Hamra paplūdusi žmonių. Tai prašmatniausia Beiruto gatvė. Lan-

Dėl neramumų Viduriniuose Rytuose tik vienas kitas turistai užklysta į Baalbek, tai beveik vienas vaikščioju iš buvusios maldyklos į maldyklą, po aikštes, po viešas maldykles, po susirinkimų ir visokių debatų vie-

Čia prasidėjo Libano istorija. Vienas iš seniausių pasaulio miestų Byblos, Libane. Miestas yra daugiau kaip 5000 metų senumo.

gai tiesiog tviska šviesose ir paskendę gėrybėse, suvežtose iš viso pasaulio. Milijonai dolerių ir kitos brangios valiutos čia suplaukia iš arabų kraštų, gautų už alyvą iš turtingiausių industrinių kraštų. Laikraščiai pilni skelbimų apie pasaulinio garso aktorius, muzikus, dainininkus, menininkus, pasirodanti koncertų salėse ir meno galerijose. Ir kur pažvelgi, vis bankai ir bankai. Mat, Libanas turi tą pačią bankų sistemą, kaip Šveicarija, numeruotus indėlius ir pilną anonimiškumą. Jau antras šimtmetis čia veikia visame arabų pasaulyje pagarsėjęs Amerikiečių universitetas, šalia kitų universitetų ir mokslo įstaigų, antropologijos ir archeologijos bei meno muziejų.

Vieną dieną patraukiau į provinciją su tuo pačiu arabu palydovu. Persiritome per Beirutą supančius kalnus ir atsidūrėme Bekaa slėnyje, kuris Romos imperijai jau anais laikais duodavo daugiausia grūdų. Ir šandien Bekaa slėnis didelę dalį maisto pagamina ne tik Libanui, bet ir kai kuriems kitiems arabų kraštams. Kiekvieną pavasarį ir vėlai rudenį iš Syrijos čionai suplaukia tūkstančiai beduinių, atsivarydami su savimi dešimtimis tūkstančių retos Awassi veislės avių, bandydami išmainyti jas į grūdus, vaisius ir kitas gėrybes, lygiai taip, kaip prieš šimtus ir tūkstančius metų!

Mano palydovas turėjo pažįstamų vienoje tokioje beduinių stovykloje, tad nusivežė ir mane juos aplankyti. Susipažinus ir pagarbinus Alachą, man buvo paduotas ilgas juodas rūbas ir baltas turbanas su juodais raštais. Apsivilkau tą rūbą ir užsidėjau turbaną ir, pasižiūrėjęs į veidrodį, vos vos pats save pažinau. Buvau pavaisintas avies kepsniu, vaisių sunka ir neišvengiama kava. Visi šypsojomės ir per vertėją kiek dūliu balsu kalbėjome. Arabų kalba yra labai poetiška. Išmokslintas arabas visada yra ir savotiškas poetas. Bet ir šitų paprastų ir vaishingų beduinių kalba net ir vertime man pasirodė labai poetiška. Jie kalbėjo apie degantį dykumų smėlį besileidžiančios saulės šviesoje, kalbėjo kaip gaivinančiai šaltos yra dykumų naktys ir kaip juos apima didelis rytmečio džiaugsmas, kai, saulei tekant, jie suklupę dar nuo nakties vėsumos drėgnai šalto smėlio pagarbina Alachą. Į šiaurę nuo Bekaa slėnio yra nedidelis Basharri kaimelis, kuriame gimė ir po ilgų klajonių yra palaidotas žymusis libanietis, filosofiniai mistiškas poetas ir simbolistas menininkas Kahlil Gibran. Jau grįžus namo, vienas didelis poezijos mėgėjas mane plačiau supažindino su Gibran kūryba ir didžiai poetiškai jo gyvenimą. Ir toji nepaprasta viešnagė pas beduinus dykumų palapinėje ir su jais pasikalbėjimas, pilnas poetiškų išsireikškimų, man pasirodė dar daugiau prasmingesnis.

Netoli Syrijos sienos mudu pasiekiam Baaalbek, išgarsėjusio romėnų miesto liekanas. Pradžioje čia kanaaniečiai pastatė maldyklą savo dievo Baal garbei. Vėliau ta vietovė taip patiko romėnams, kad jie čia pastatė didžiausią ir bene patį gražiausią miestą visoje savo imperijoje.

Netoli Syrijos sienos mudu pasiekiam Baaalbek, išgarsėjusio romėnų miesto liekanas. Pradžioje čia kanaaniečiai pastatė maldyklą savo dievo Baal garbei. Vėliau ta vietovė taip patiko romėnams, kad jie čia pastatė didžiausią ir bene patį gražiausią miestą visoje savo imperijoje.

Dėl neramumų Viduriniuose Rytuose tik vienas kitas turistai užklysta į Baalbek, tai beveik vienas vaikščioju iš buvusios maldyklos į maldyklą, po aikštes, po viešas maldykles, po susirinkimų ir visokių debatų vie-

toves. Jupiterio maldyklos kolonada mane tiesiog žavi architektūrinio simetriškumu ir grožiu, lygiai kaip ir kiek mažesnė, bet geriau išsilaukusi maldyklą Baccho garbei.

Dviejų smuikų koncertas

(Atkelta iš 2 pusl.)

niškai išreikšta "Sonata" rodė meistriską formos valdymą ir buvo relijejiškai pateikta abiejų atlikėjų.

Balio Dvariono plati kompozicinė karjera prasidėjo nuo 1948 m. su jo smuiko koncertu, laimėjusiu tada išskirtinį pasisekimą visoje Sovietų Sąjungoje; yra tai tikrai vykęs, darnios formos ir savyje užbaigtos visumos veikalas su ryškiai panaudotomis kai kur lietuviškų sutartinių melodijomis. Ir jo dabar girdėta "Elegija" gal, griežtai žiūrint, negalėtų pretenduoti į ryškų originalumą, bet pagavo klausytojus gražia, nuosirdžia melodijos linija, jaukia nuotaika ir sumaniu liaudies motyvų panaudojimu vidurinėje dalyje. Ji buvo gražiu tonu, išpūdingai atlikta solo smuikininkės D. Pomerancaitės.

Paskutiniu numeriu išgirdome virtuosiškai parašytą ir atlikta garsaus XIX amžiaus smuiko virtuoso Sarasate veikalą "Navarra", išlaikytą ispaniškame stiljuje.

"Bisui" — žavėtinau pagrotas ir puikiai dviem smuikam aranžuotas "Alla Turca" — rondo — maršas iš žinomos W. Y. Mozarto sonatos.

Darius Lapinskas akompaniatoriaus rolyje sėkmingai nugalėjo kamerinio pianisto problemas, kurios šį kartą nebuvo per sunkios, bet kurios kartais reikalauja tikrai profesinių pianistinių sugebėjimų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug atauspysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

Paskendęs neįsivaizduojamam grožėjimesi, bandau įsivaizduoti, koks čia gyvenimas vyko romėnų laikais. Ir man prisimena Horacijaus eilėraštis apie sau pasistatytą paminklą iš poezijos žodžių, kurie stipresni už varį ir marmurą. Beveik dviejų tūkstančių metų eigoje tie nepaprasto grožio graikų ir romėnų miestai bepaliko tik griuvėsiai iš buvusios didybės, kai Horacijaus, Vergilijaus Homero ir visų kitų genialių pasakotojų mintys ir šiandien yra gyvos ir mus tebegai-vina.

Normaliesniais laikais Baalbeke vyksta kasmetiniai meno, muzikos ir teatro festivaliai, nors ir man ten besilankant, vakarais buvo uždegamos šviesos, ir visas buvusis romėnų miestas paskendavo dramatiškame ir teatrališkame paslaptinume. Iš tų griuvėsių ir iš visų pusių pasiklidavo poetiški žodžiai apie Baalbeko praeitį ir parinkti romėnų poetų ir žinomų ir nežinomų arabų poetų sukurti posmai.

Grįžtu vieną vėly vakarą iš Damasko, iš Syrijos, atgal į Beirutą. Tada Syrijoje ir ypač Damaske apsilankymas buvo nelengvas. Karo nuotaika visur: restoranuose, viešbučiuose, kiekvienas užsienietis sutinkamas su savotišku nepasitikėjimu. Nors mano nuolatinis palydovas puikiai pažįsta Damaską, bet jam neleidžiama miesto man parodyti. Gaunu, kaip gida, labai simpatingą syrieti profesorių, ir abu važiuojame miesto įdomybių apžiūreli. O tų įdomybių jame daug — tiek daug čia istorijos, islamiško, bizantiniško, krikščioniško, turkiško meno ir

architektūros. Bet mus lydi visai su mumis nesikalbantis soferis. Be abejo — jis yra saugumo akis. Mane tai nė kiek neblaško, suprantu krašto karinę padėtį.

Kai su libaniečiu, grįždami iš Syrijos, vargais negalais vėl pervažiuojame sieną ir atsiduriame Libane, net akys nušvinta: čia tiek daug šviesų. Kavinėse po atvirumi dangumi žmonės gurkšnoja vyną, šnekučiuojasi, juokauja.

Aš tam, jau bičiulių pasidariusiam, libaniečiui arabui ir sakau:

— Dabar suprantu, kodėl Libanas vadinamas Viduriniųjų Rytų Šveicarija.

Ir, linksmai nusiteikę, leidžiamės Beiruto link.

Už kelių valandų pasiekiam miestą supančius kalnus ir nuo vienos aukštosios stebime apačioje žiburiuose paskendusį Beirutą. Jau po vidurnakčio, o atrodo kad miestas tebeverda pilnu gyvenimu; racionalus, turtingas ir visa kuo pertekęs miestas.

— Tur būt, laimingiausias kampelis visuose Viduriniuose Rytuose, — sakau savo palydovui.

Jis šypsosi ir, matau, kad jis labai patenkintas savo tėvyne ir joje gyvenančiais savo kraujo broliais.

Už kelių mėnesių, tas ramus ir laimingas kraštas paplūdo broližiškame civilinio karo, sukulto svetimų jėgų, kraujuje...

Ir mano šito krašto ir tų gerų, protingų žmonių — taip gaila.

• Stasy Yla, KŪČIOS. Prasmė — Simboliai — Maldos. Trečias leidimas, 1975 m. Immaculata Press, Putnam, CT 06260. Mažo, kišeninio formato 24 psl. leidinėlis, aiškias lietuviškųjų Kūčių prasmę, jų simbolių turinį, viską užsklendžiant Kūčių maldoms ir giesmė. Kiekvienai šeimai labai parankinis leidinys Kūčių.

• 1976 METŲ KALENDORIUS. Priskelimo parapijos Toronte, Kanadoje, Ekonominės sekcijos leidinys. Paruošė Stasy Prackapas. Tiražas 3000 egz. Leidinys 144 psl. Šalia įprastinės kalendorinės dalies nepaigailėta pasiskaičiumi ir beletristikos bei poezijos.

• Vladė Butkienė - Čekonytė, ISMARGINTA DROBĖ. Poezija. Išleido "Vilties" draugijos leidykla 1975 m. Ilustravo V. Butkienė. Spaudė "Vilties" spaustuvė Clevelande. Rinkinys 96 psl., kaina 3.50 dol.

Rinkinio eilėraščių suskirstyti į šiuos skyrius: Namų ilgesys, Atodūsiai, Iš močiutės pasakų, Gyvenimo cikle, Ledai ir ašakos, Išmarginta drobė.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM
IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With **\$1,500**

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$5,558.48 in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote-Control

With **\$1,500**

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,695.54 in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$5,408.95 in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,551.99 in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 5 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

DES PLAINES OFFICE:
1965 OAKTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60016
TELEPHONE: 297-0720

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

ALMIRA OFFICE:
3434 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60647
TELEPHONE: 488-3175

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

Iš Lietuvių rašytojų draugijos veiklos

Šiuo metu Draugija turi 85 narius. Didžioji dalis jų atsiliepia į valdybos balsą, atsiunčia nario mokesį (5 dol. metams) ir domisi Draugijos reikalais. Kasoje — 500 dol. Tai narių mokesčio lėšos. Niekas Draugijos finansams neremia, šlyūs Lietuvos fondą, kasmet teikianį 1000 dol. premiją už Draugijos vardu atžymėtą knygą.

Valdyba praėjusių metų darbais, kaip mus pači informuoja, kalbų nenuvertė. Atlikta tai, kas mūsų aplinkybėse įmanoma. Ištariai klausimais informuoti saviškiai ir kitataučiai, ypač prašantys medžiagos apie mūsų literatūrą bei rašytojus. Laiškais klabinotos dury senatorių, įtakingų kitataučių rašytojų ir aukštųjų dvasininkų, LRD vardu siekta pagalbos tautai bei persekiojamiems jos sūnams. Kiek pajėgta, atstovauta Draugijai žymesniuose lietuvių susitelkimuose. Džiaugtasi mūsų buities skaidresnėmis prosvaitėmis ir liūdneta dėl nepriekšlių, ypač dėl skaudžių visuomeninių susiskaldymų, praėjusiais metais, tur būt, pasiekusių pačią viršūnę.

Jau praėjo net antrasis valdybos trimetis. Šiais metais turi įvykti naujos valdybos rinkimas. Dabartinė valdyba rūpinasi perduoti vadovybę kitai rašytojų grupei. Jau dabar viltingai žvelgiama į didesnius rašytojų teikinius kai kuriuose miestuose, kur būtų įmanoma suorganizuoti naują valdybą. Dabartinė Lietuvos rašytojų draugijos valdyba yra: Leonardas Andriekus, Jurgis Jankus, Algirdas Landsbergis, Nelė Mazalaitė ir Leonardas Zitkevičius.

Jubiliejiniam ženkle

Šiais metais sueina trisdešimtmetis, kai tremty atkurta Lietuvos rašytojų draugija. Tai atsitiko 1946-tais susauktame suvažiavime Augsburgio mieste, Vokietijoje. Pirmininku ten buvo išrinktas Sasy Santvaras. Po metų suvažiavimas Tuebingene patvirtino įstatus, kuriais su labai menkom pataisom iki šiol tebesitvarkome. Anuomet Jonas Aistis buvo atgavines Šiaurės Amerikoje veikusią Lietuvos rašytojų draugiją. Atbangavus į šį kontinentą žymiausiai tremtiniai daugumai, abi draugijos spontaniškai susijungė, ir nuo 1950 m. mes turime tik vieną Lietuvos rašytojų draugiją.

Trisdešimt metų žmogaus gyvenime — ilgas laikas. Rašytojams jis taigi buvo ir skausmingas. Tautos išsivadavimo pastangos vis sunkėjo. Tėvynėje prispaustųjų vargai nemažėjo. Rašytojų prievartavimas ten skaudino čionykščius širdį... Bet galime pasidžiaugti bent tuo, kad per tuos trisdešimt metų literatūrinė kūryba tremty išsilaukė gyva, polėkinga, laisva ir tinkamame lygyje. Susilaukėme net prieauglio, kuris mūsų sąlygose atrodė savotiškas stebuklas. Pagaliau galime džiaugtis ir tuo, kad per tą trisdešimtmetį mūsų Draugija nesuskilo. Iš rašytojų galėtų pasimokyti vienybės ir kitos mūsų organizacijos.

Tą reikšmingą sukaktį dabartinė valdyba nori atžymėti leidinėliu. Tikimės, kad ir spauda nepamirs mūsų paminėti. Valdyba laikraščius bei žurnalų redakcijas aprūpins reikalinga informacine medžiaga.

Iškliavusieji

Praėjusiais metais į aną pasaulį iškeliavo 3 Draugijos nariai.

LEONARDAS ŠIMUTIS — vienas iš pačių žymiausių Amerikos lietuvių visuomenininkų ir žurnalistų mirė 1975 sausio 16. Tasai asmuo (gimęs 1892) yra taip pat vienas iš pagrindinių

ramsčių, kuriais ilgai laikėsi Amerikos lietuvių imigrantų kultūrinis pastatas. Leonardas Šimutis, apkrautas visuomeninio veikimo bei redagavimo naštom, atgavios ieškojo grožinėje kūryboje. Šiloto slapyvardžiu jis rašė eiles, noveles, scenos vaidelius, ir buvo rastas tinkamu kviesti į Lietuvos rašytojų draugiją.

VENANCIJUS ALISAS (Prel. Aleksandras Arminas) — iškilusis poetas amžinai akis užmerkė birželio 6 d. Sao Paulo mieste, Brazilijoje. Tai žmogus, kuris pastoracine — visuomeninę veiklą derino su poeto misija. Jis buvo gimęs 1908 metais, nuo pat kūništos pradžios išsikėlęs į Braziliją ir tenai paskelbęs 3 eilių rinkinius. Vis dėlto poeto galias silpnino sunkus pastoracinis darbas sunkiose aplinkybėse. Jo kūryboje pietų šalies egzotika susilieja su gimtojo šiaurės krašto gamta ir mūsų poezijoje suskamba nauju balsu.

BENEDIKTAS RUTKONAS, poetas, paskelbęs 6 poezijos rinkinius ir novelių knygą, atsiskyrė nuo mūsų vienišose aplinkybėse apie spalio 24 d. Buvo gimęs 1907 ir išsikėlęs Aisčio, Brazilijos, Miškinio kartos poetiniame renesanse. Jo eilėraščiai, ypač pirmesniuose rinkiniuose, labai lyriški, žaismingi ir gana saviti. Tik gaila, kad poeta apie dvidešimt paskutiniųjų metų kankino liga ir stūmė į izoliaciją, iš kurios ji beišgelbėjo mirtis.

Premijos

Praėjusių metų LRD premija teko Alfonsui Nykai — Niliūnui už poezijos knygą "Vyno stebuklas". Valdyba planavo iškilmingą premijos įteikimą, bet laureatas viešų iškilmių atsisakė ir premiją priėmė privačiai. Valdyba dėkingai mini premijos mecenatą — Lietuvos fondą, kasmet ateinančių Draugijai pagalbą su 1000 dol.

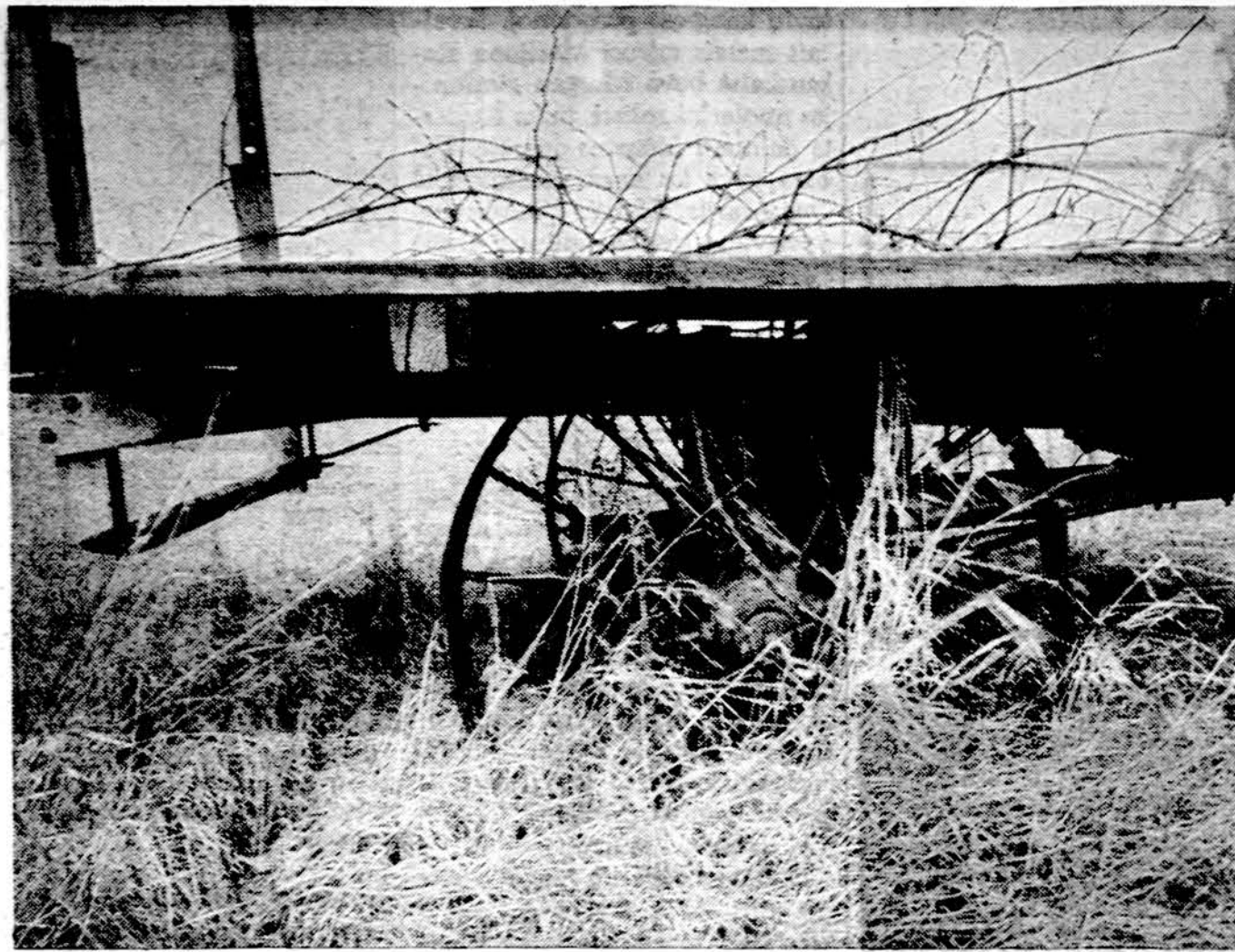
Lietuvių rašytojų draugija buvo laiminga, pernai galėdama paskelbti ir Valančiaus vardo trijų metų premiją, kurios mecenatas — dr. Jonas Lenkaitis. Už romaną apie Valančių skiriama 1000 dol., už dramą — 500 dol. ir už novelę — 250 dol. Premijos taisyklės pakartotina buvo skelbtos spaudoje. Terminas — 1976 m. kovo mėnesio 31 d. Rankraščiai siunčiami šiuo adresu: Vysk. Valančiaus konkursas, c-o Kultūros Židinys, 361 Highland Blvd., New York, N. Y. 11207.

Petro Varkalos vardo literatūrinė premija (2500 dol.) už lietuvių autoriaus romaną, novelių rinkinį, dramą ar liet. prozos antologiją, išverstus ir išleistus anglų k. žymia kalba, dar nesuilsėjęs kandidato. Toji premija teikiama iki 1979 m. imtinai.

Malonu pastebėti, kad dienas šios "Draugo" premija už romaną šiais metais pakelta iki 1,500 dol. Valdyba kreipėsi į Lietuvos fondą, kad ir mūsų Draugijos premija būtų tokio pat dydžio. Atsakyta, jog dėl finansinės padėties šiuo metu tai neįmanoma.

Persekiojamieji

Lietuvių rašytojų draugija skaudžiai išgyvena mokslo bei meno žmonių žiaurius persekiojimus Lietuvoje. Mums visiems žinoma, kokia tenai kūrybos laisvė. Baisu klausytis, kad atviriau pasipriešinusieji vatomi į psichiatrinės ligoninės kankinimus. Tokio likimo paskutiniu metu susilaukė talentingas mokslininkas ir poetas Mindaugas Tamonius. Už protestą, pareikštą dėl tautos priespaudos, tasai jaunas rašytojas buvo tarpomas po psichiatrinės institucijas, nuodijamas, ignoruojamas, kol pagaliau paskelbta, kad lapkričio 5 d. įsiai žuvęs po traukinio. Tokios ir pa-

Sustojusį paretis Algimantas Stasiulis yra oficialus Chicagos policijos centrinės įstaigos fotografas. Jis lankė Marquette Parko lietuvių parapijos mokyklą, baigė Sv. Laurentijaus aukšt. mokyklą ir Columbia kolegiją, kur specializavosi fotografijos kursuose. Algimantas yra baigęs ir Chicagos Aukščesniąją lituanistikos mokyklą, šoko tautinius šokius "Grandies" tautinių šokių grupėje, turi taigi savo foto studiją Marquette Parke.

našios mirtys yra komunistinės klastos liudininkės. Tos klastos aukomis kiek anksčiau yra tapę dail. Arūnas Tarabilda ir kalbininkas dr. J. Kazlauskas.

Dabar panašus likimas grūmoja kitam jaunam ir iškiliam poetui — Tomui Venclovai. Jis nenuėjo savo tėvo pėdom ir todėl ipuolė pavergėjų nemalonė. Pasijutęs iš kūrybinio darbo išskirtas, Tomas Venclova paprašė leidimo emigruoti į užsienį, pareikšdamas, jog komunistinė ideologija yra klaidinga, jam svetima ir tautai nešanti daug nelaimių. Toks atviras pasipriešinimas šį poetą pastatė į pavojų susilaukti Mindaugo Tamonio dalios.

Tai matydama, Lietuvos rašytojų draugijos valdyba laišku su paaiškinimo lydraščiais kreipėsi į Tarptautinės rašytojų draugijos (PEN) visų tautybių pirmininkus, maldaudama pagalbos Tomui Venclovai. J visas pasaulio šalis išsiųsta šimtas laiškų. Daryta žygių ir dėl žuvusio poeto Mindaugo Tamonio. Mūsų rašytojų šauksmas žadina įtakingų žmonių sąžines ir atskleidžia komunistinio žiaurys Lietuvos.

Nauji Draugijos nariai

Valdyba, stiprindama Lietuvos rašytojų draugiją, rūpinasi naujais nariais. Iš eilės pakviestųjų šie yra suaukė ateiti pas mus:

GEORGES MATORE, prancūzų kalbininkas, dirbęs Sorbonos universitete, anksčiau dėstęs Lietuvos universitete, išmokęs lietuvių kalbą, vedęs lietuvaite, pirmosios rusų okupacijos metu daug kentėjęs kalėjimuose, pernai išleides autobiografinį lietuviškos tematikos romaną, ginas mūsų tautos reikalus ir dalyvauja Prancūzijos lietuvių bendruomeniniame gyvenime.

ICCHOKAS MERAS — žydų kilmės lietuvių rašytojas, gimęs 1934 m. Kelmėje, išleides du romanus, novelių knygą ir apsakymų rinkinį jaunimui. Tie du romanai taip pat buvo išleisti viena knyga. Meras yra gero lygio rašytojas, pasiryžęs ir ateity rašyti mūsų kalba, nuo pat pradžios atstovaujantis lietuviams rašytojams prie Kontinent žurnalo. Jo knygos išverstos į kitas kalbas. Meras iš okupuotos Lietuvos emigravo į Izraelio valstybę.

PRANAS DOM. GIRDZIUS, vyresnės kartos rašytojas, literatūros bei klasikinio kalbų specialistas, rašęs siurrealistinio pobūdžio noveles bei eilėraščius, "Draugo" kultūriniam priede, "Pradalėje" ir kitur. Reikšėsi jis ir nepriklausomaj Lietuvos. 1974 m. išleido literatūrinį samprotavimų knygą "Tos pačios motinos vaikai". Gyvena Montrealy.

Kultūrinė kronika

FILMAS APIE LOS ANGELES LIETUVIUS KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Iprasta Jaunimo centro penktadienių kultūrinė vakaronė vasario 6 d. persikels iš kavinės į Jaunimo centro salę. Bus rodomas filmas, kuriam reikia didesnės erdvės. Filmas dviejų dalių apie Los Angeles lietuvių koloniją pavadinamas "Sala". Ši lietuvių kolonija yra gana didelių tolybių atskirta nuo kitų gausesnių lietuvių kolonijų, todėl ir yra lyg sala. Filmo pirmojoje dalyje vaizduojamas labiau visuomeninis Los Angeles lietuvių gyvenimas, o antrojoje dalyje — kultūrinis klotas. Nemažai vietos čia skirta žymiam mūsų poetui Bernardui Brazdžioniui, dailininkui Jonui Rimšai ir kt. Vakaronė skirta paremti Jaunimo centro televizijos valandėlę. Pradžia 7 val. 30 min. vak.

LIETUVISKAS LELIŲ TEATRAS ANGLŲ KALBA

Laimos Rastenytės - Lapinskienės lietuvių teatro Chicagoose sekmingai reikišiasi ir amerikiečių tarpe. 1975 m. gruodžio mėn. 6

AUSRA MARIJA JURASIE-NĖ

Lietuvoje 12 metų "Vagos" leidykloje redagavusi lietuvių poezijos ir prozos veikalus, parašiusi daug straipsnių literatūrinėmis temomis, apysakų knygą "Miesto madrigalai", literatūrinės kritikos veikalus "Kasdieniniai kolombai" ir "Kritikos šlachai". Ji taip pat pasižymėjusi knygų vertėja, ir lietuvių kalbą. Praėjusiais metais ji su vyru režisierium Jonu Jurašu emigravo į užsienį, gyvena Vokietijoje, šiomis dienomis atskridusi į JAV.

ALEKSANDRAS RADZIUS, poetas, išleides 2 eilių rinkinius: "Paukščių Takas" ir "Baltas mėnulio miestas", gyvena Baltimorėje, reikišiasi lietuvių kultūriniam veikime, domisi ir rašo astronominiiais klausimais.

RIMAS VEZYS, aunesniosios kartos poetas, išleides eilių rinkinį, kūryboje linkstą į satyrą bei humorą, gyvena Chicagoje.

EGLE JUODVALKYTĖ, jaunosios kartos poetė, išleides eilių rinkinį, bendradarbiaujanti "Aiduose", "Draugo" kultūriniam priede ir kitur, gyvena Chicagoje.

ZIVILĖ BILAIŠYTĖ, jaunosios kartos poetė, išleides eilių rinkinį, bendradarbiaujanti "Ai-

d. Lakeside banke Chicagoje pirmą kartą buvo parodytos lietuvių pasakos anglų kalba. Tai "Dailidė, Perkūnas ir velnias", "Liepnabarzdis" ir pasulyje visur paplitusi "Petriukas ir vilkas". Lėlių teatras buvo pakviestas pasirodyti ir šiais metais. Š. m. sausio mėn. 21 d. lietuvių pasakos vėl buvo pakartotos Glendale Heights miestelio Village Complex salėje apylinkės mokyklų vaikams. Vasario 7 d., 2:30 val. popiet lietuvių teatras su ta pačia programa pasirodys Arlington Heights Memorial Library, kur tuo metu vyks "Baltic States Exposition".

Pasakas į anglų kalbą išvertė pati teatro kūrėja Laima Rastenytė - Lapinskienė, sugebėjusi lietuviškos pasakos išlaikyti ir originalumą. Šiuo metu lietuvių teatre su režisierė Laima Rastenytė - Lapinskienė dirba dar Audrius Viktoras ir Rasa Kaminskaitė.

DVARIONŲ KONCERTAS CHICAGOJE

Pianistė Aldona Dvarionaitė ir jos brolis smuikininkas Jurgis Dvarionas, atvykę iš Lietuvos, šiuo metu vieši Amerikoje. Santara - Šviesa ta proga rengia Chi-

duose, "Draugo" kultūriniam priede ir kitur, gyvenanti Evans-ton, Illinois.

AUSTĖ PEČIŪRAITĖ, jaunosios kartos poetė, skelbianti eilėraščius "Aiduose", "Metmenyse" ir kitur. Ji linksta į abstraktinę poeziją, domisi dailės problemomis, dirba meno studijoje Chicagoje. Turi paruosusi poezijos rinkinį.

TERESĖ PAUTIENIŪTĖ-BOGUTIENĖ, jaunosios kartos poetė, praėjusių metų gale išleidi rinkinį "Lyg nebūtų rytojau", veikianti literatūrinuose sambūriuose, gyvenanti Chicagoje.

ONA MIKAILAITĖ, jaunosios kartos poetė, anglų literatūros specialistė, spausdinanti savo eilėraščius "Aiduose". "Draugo" kultūriniam priede ir kitur. Ji vaikų laikraštelio "Eglutės" redaktorė ir Nekalto Prasidėjimo seserų kongregacijos narė.

MIRGA PAKALNIŠKYTĖ - GIRNIUVIENĖ, jaunosios kartos poetė, rašanti taip pat ir beletristiką, ruošianti filosofinį darbą doktoratui Pittsburgo valst. universitete, turi paruosusi spaudai beletristikos knygą. Poeziją skelbia "Ateity", "Drauge", "Aiduose".

cagoje jų koncertą, kuris įvyks šandien (sausio 30 d.) 8 val vak. Beverly Art Center (153 W. 111th Str.).

LYGINAMOJI EVANGELIJŲ STUDIJA

Western Carolina universiteto prof. R. J. Swanson, S.T.D., Ph. D. paruošė, o specialiai tam veikalui sudaryta Western North Carolina Press, Dillsboro, N. C. mieste, išleido evangelijų sinopsę: "The Horizontal Line Synopsis of the Gospels". Veikalas turi 597 psl. ir jame suvestos visų keturių evangelijų atitinkamos vietos šalia viena kitos, horizontalėmis eilutėmis, kad labai lengva palyginti, kaip kuriose evangelijose tie patys dalykai aprašomi. Milžiniškas darbas, pareikalavęs ieškoti specialaus spausdinimo būdo. Evangelijų lyginimas kartojama keturis kartus, vis imant pagrindan kitą iš keturių evangelijų. Prie šio leidinio autorius dirbo 10 m. Studija ne katalikų universiteto. Kaina 23.95 dol.

PASINAUDOKIT PROGA!

MAZOJI LIETUVA III tomas pasirodys spaudoje šių metų vasarį ir knygos kaina bus \$15.00. Iš anksto užsiskaičiusiems ji tekinuos tik \$10.00. Knyga turi virš 300 puslapių, joje yra 6 studijos apie Mažąją Lietuvą su žemėlapiu, kurių dalis dar niekur nebuvo paskelbta. Knygą redagavo prof. Martynas BRAKAS.

Neatidėliodami siųskite knygos užsakymo \$10.00.

LITHUANIAN RESEARCH INSTITUTE
29 West 57th Street
New York, N. Y. 10019

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS NAUJOS — NAUDOTOS
Nuomėja. Parduoda. Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

— iš —
Bostono, Montrealio ir New Yorko

Balandžio 15	— \$645.00	liepos 14	— \$1045.00
gegužės 20	— \$725.00	liepos 28	— \$1045.00
gegužės 26	— \$899.00	rugsėjo 1	— \$925.00
		Rugsėjo 16	— \$725.00
		Gruodžio 22	— \$875.00

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų, su papildomu mokesčiu, New Yorke.

REGISTRUOKITĖS IŠ ANKSTO — VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS!

Smulkesni žinių ir registracijos reikalai kreipkitės į

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
393 West Broadway, P.O. Box 116
So. Boston, Mass. 02127

Tel. (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

* Air Fares Subject to Changes and government approval.

A. T. VERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

L. K. RELIGINĖS ŠALPOS REMĖJAI

išleido

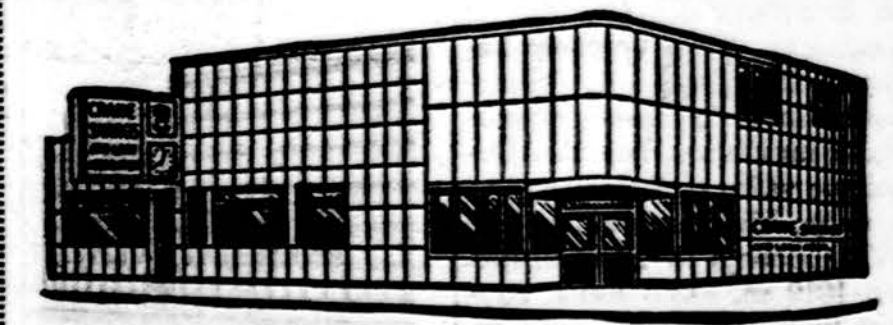
LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKĄ II DALI

Knyga gražiai iliustruota seselės Mercedes, 414 psl., kurioje sudėtos Kronikos: nr. 8-15.

Kaina: minkštasis viršelis 3.50 dol., kietasis — 5 dol.

Kviečiame visus LKB Kroniką II d. įsigyti ir platinti.

LKB Kroniką II d. galima įsigyti, paimti platinti, atsilyginti ar siųsti aukas persekiojami Bažnyčiai okupuotoje Lietuvoje remti šiuo adresu: L. K. Religinės Šalpos Remėjų Vyr. Valdyba, 6825 So. Tallman Ave., Chicago, Ill. 60623.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadienį uždaryta
ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak
PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v

7 1/2%

Mokamas už 6 m. sertifikatus.
Minimum \$1,000

6 1/2%

Mokamas už 1 m. sertifikatus.
Minimum \$1,000

5 1/4%

Investavimo Mokamas už sąskaitas

PENIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL., 60626. TELEF. 925-5988

MOTERŲ GYVENIMAS

JUOZAS PRUNSKIS

Visi džiaugiamės JAV 200 m. sukaktimi. Šis pažangus laisvės kraštas mums tampa antrąja tėvyne. Jau daugiau kaip 100 metų kaip šioje šalyje gyvena ir lietuviai. Pirmieji buvo varguoliai darbo žmonės. Jie prie šio krašto augimo teprisidėjo savo pečiais savo raumenimis. Ilgainiui ėmė atsirasti profesionalų, intelektualų. Mums šiuo atveju rūpi prisiminti, kuo lietuvės moterys yra prisidėjusios prie šio krašto ūkinės, ekonominės, visuomeninės pažangos. Čia pateikiame žiupsnelį žinių, daugiausia gautų iš gerai lietuvių veiklą pažįstančios generalinės konsulės J. Daužvardienės.

Pirmosios lietuvės Chicagoje

Kiek iki šiol buvo galima apsigyvenusios lietuvės moterys buvo Špokevičienė ir Liutkevičienė, čia įsikūrusios su šeimomis apie 1870 m. Pirmoji lietuvių moterų draugija Chicagoje buvo įkurta 1884 m. — Sv. Onos draugystė; už dešimtmečio susidarė Draugystės merginų Sv. Panos Rožančavos.

Gdydytojos

Pirmutinė Amerikoje gimusi lietuvių profesionalė buvo Johanna Tamošauskaitė - Baltrušaitienė. Baltimorėje 1896 m. baigusi Moterų medicinos kolegiją, gavo gydytojos - chirurgės laipsnį. Ji buvo ir visuomenininkė. Suorganizavo Lietuvių draugiją Plymouth 1898 m., buvo Aušros dr. jos pirm., organizavo Gaspardinų uniją (1911); įsteigė 4 mokyklėles lietuvių moterims. Dalyvavo Pasaulio lietuvių kongrese Kaune. Bendradarbiavo spaudoje.

Bene pati pirmoji lietuvių dantų gydytoja buvo Birutė Bernotaitė. Jos šeima gyveno Worcester, J. Daužvardienės tėvų namuose.

Dr. Aldona Šliūpaitė, dr. Jono Šliūpo dukte, medicina buvo baigusi 1908 m. Pensylvanijos moterų medicinos kolegijoje. Dirbo New Yorko ligoninėse, turėjo kabinetą Brookline, 1917 metais buvo išvykusi Rusijon padėti lietuviams pagėbėjams ir tremtiniams. Buvo Voronežo lietuvių mokinių gydytoja. Priskirta prie Hooverio misijos, rūpinosi vaikų maitinimu ir apranga. Organizavo vaikų sveikatos punktus Lietuvoje, būdama priskirta prie JAV Raudonojo Kryžiaus misijos. Nuo 1919 m. dirbo Raud. Kryžiaus ligoninėje Kaune. 1931 m. grįžo į JAV toliau verstis medicinos praktika. Buvo Balfo medicininės pagalbos patarėja. Tebėra gyva ir dabar.

Teisininkės

Iš lietuvių teisininkių bene pirmoji buvo Zuzana Puišytė - Salnienė, baigusi teisę Bostono universitete. Gubernatoriaus 1940 m. paskirta Massachusetts apeliacinės komisijos darbo reikalų tvarkytoja. Nuo pat jaunystės veikli lietuvių organizacijose. Plačiai skaitė paskaitas apie Lietuvą amerikiečių klubuose. Įsteigė 1928 m. Bostone Lietuvių Moterų respublikonių klubą, buvo Massachusetts valst. prekybin-

kių ir profesionalių klubų s-gos pirm. Ji 1953 m. paskirta Tarptautinės prekybos ir moterų profesionalių s-gos konsultante prie Jungt. Tautų moterų padėties komisijos. Jau 1936 m. buvo JAV atstovė Tarptautiniame prekybininkių ir profesionalių moterų kongrese Paryžiuje, vėliau tos organizacijos atstovė suvažiavime Olandijoje. Pirmininkavo Tarptautiniame moterų suvažiavime New York 1951 m., dalyvaujant 37 krašų atstovėms. Uoli spaudos bendradarė.

Iš baigusių teisę lietuvių moterų nedaug turime. Chicagoje buvo S. Strikolytė. Brocktone buvo lietuvių teisininkė, kuri iškėjo už dr. Speare, lietuviu, kuris perėmė mokslus iš leidusio amerikiečio pavardę. Buvo veikli Brocktone, Mass., dabar gyvena Plattsburge, N. Y., netoli Kanados. Turėjo miesto tarnybą. Girdėti dar apie Wisconsin valstijoje teise baigusią lietuvių.

Spaudoje

Spaudoje gražiai pasireikė Magdalena Avietnaitė, gimusi Marijampolės apskr., bet nuo 7 m. augusi JAV-se. Sveicarijoje 1914 m. baigė universitetą. Kai kurį laiką redagavo "Amerikos Lietuvį". Išleido knygas: "Didžioji prancūzų revoliucija"; "Istorija žymiausių Europos tautų". Nuvykusi į Lietuvą, iki okupacijos dirbo Užsienio reikalų ministerijoje. 1924-1926 m. buvo Eltos direktorė, vėliau Spaudos ir informacijos departamento direktorė, 1940-1944 m. dėstė anglų kalbą Vilniaus universitete. Buvo 1937 m. Paryžiaus pasaulinėje parodoje lietuvių paviljonui rengti komiteto pirmininkė, 1939 m. New Yorko pasaulinėje parodoje lietuvių generalinis komisaras. Išvykoje 1945-1947 m. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus gen. sekretorė. Atvykusi į JAV dėstė sociologiją Ann-

Anna Kaskas

Alice Stephens

Juzė Daužvardienė

O. Piežienė

hurosto kolegijoje. Dabar gyvena pas Putnamo seseles. Jos sesutė pasiliko Lietuvoje ir buvo su savo vyru red. V. Gustainiu išvežta į Sibirą.

Spaudoje ir visuomenės veikime turime nemažai pasižymėjusių Amerikos lietuvių moterų. Urkūle Daukantienė buvo pirmoji "Moterų Dirvos" redaktorė. Ilgametė to žurnalo redaktorė buvo Sofija Sakalienė, taip pat Matilda Pauliukonienė. Dabar šį žurnalą redaguoja Dale Murray - Vaikutytė.

Lietuvos delegacijai vykstant 1919 m. į Taikos konferenciją Paryžiuje, drauge vyko sekretoriata sudarančios trys lietuvių: Marija Alte, Balė ir kitur; Eufrozina Mikučytė, lietuvių veikloje aktyvi nuo pat 1917 m. Gilius veiklos pėdsakus paliks Balfo pirm. M. Rudienė.

Sporto srityje prisimintina pasaulinės olimpiados čempionė Alb. Osipavičiūtė, dar ir dabar tebegyvenanti. Lietuvius nemažai pagarsino ir Ieva Paulekiūtė, Chicagoj Pasaulinėje parodoje buvusi išrinkta Miss Lithuania, vėliau laimėjusi sau milijonierų Rockefellerį ir milijonus, bet šiaip niekuo nepasižymėjusi.

Kariuomenė

Kariuomenėje, WAC eilėse, viena pirmųjų savanorių buvo Albina Šimkutė, pasiekusi, berods, pulkininkės ar net aukštesnį laipsnį. Majorė Anna Krizinauskaitė palaiko ryšį su Lietuvos konsulatu Chicagoje. Vienu metu net užakė kelias angliškas lietuvių valgių gaminių knygas, pažymėdama: "Noriu duoti atkritusiems lietuviams, kad susigrąžintum". Karo metu Pacifiko fronte daug gyvybių išgelbėjo lietuvių degtinės gėrimo sesuo, kurios, deja, pavardė nebeatimama.

Veikėjos

Chicago turėjo nemažai lietuvių veikėjų. Pvz. Antanina Nausėdienė, Moterų sąjungos organizatorė, vienu metu buvusi net kandidatė į JAV kongres-

tuvių kongreso programoj. Pereitais metais mirusi Marijona Rakauskaitė buvo Morgan simfonijos nuolatinė solistė, buvo iškviesta dainuoti Lietuvos operoje. Tebėra gyva jos sesuo kazimierietė Ona Marija. Emilija Mickūnaitė, dainavimo studijas gilinusi Italijoje ir ten dainavusi operose, buvo taip pat iškviesta dainuoti Lietuvos operoje.

Žymi lietuvių solistė Paulina Stoska dainavo Metropolitan, Berlyno, Lietuvos operose, apdovanota Pulitzer premija, dėstė dainavimą Indianos, Bostono universitetuose. Metropolitan operos solistė buvo ir Anna Kaskas, dainavusi ir Lietuvos operoje bei koncertavusi daugelyje miestų. Ona Klimavičiūtė Pocienė dainavimo studijas ėjo Amerikoje, tobulinosi Paryžiuje, Vokietijoje, Milane. Dėstė komp. Pociaus (jos vyro) įsteigtoje Bethoveno konservatorijoje Chicagoje, dainavo Lietuvos operoje.

Didelių nuopelnų muzikos srityje turi Alice Stephens, išėjusi American muzikos konservatoriją, vėliau ten pakviesta dėstyti. Vadovė vaikų, mergaičių, moterų chorų, suruošusi šimtus koncertų, mokiusi kelis šimtus dainininkių ir dabar tebedirbanti su Lyros merg. choru, su Chicago Lietuvių operos moterų choru. Kompozitorė Salomeja Staniulytė - Čerienė buvo ne tik muzikė, bet ir visuomenininkė. Yra tarnavusi Lietuvos pasiuntinybėje Londone. Vadovavo Margučio vaikų chorui Chicagoje. Darbovė Balfe, NCWC. Chicagoje suorganizavo pirmą vaikų chorą, vadovavo Pirmyn chorui. Cikagietė, jau mirusi. Ona Piežienė — dainininkė, choro dirigentė, žurnalistė, dirbusi "Southwest News Herald", su vyru St. Pieža gyvena Indianoje.

Visuomenininkės

Kaip dainininkė ir visuomenininkė pasižymėjo ir Ona Biežienė.

Nerija Linkevičiūtė dainavo Putnamo seselių rėmėjų rengiamame koncerte

ne, gyvenanti Chicagoje. Veikli Amerikos lietuvių turime nemažai, kaip Elzbieta Paurazienė, aktyvi Alte, Balė ir kitur; Eufrozina Mikučytė, lietuvių veikloje aktyvi nuo pat 1917 m. Gilius veiklos pėdsakus paliks Balfo pirm. M. Rudienė.

Sporto srityje prisimintina pasaulinės olimpiados čempionė Alb. Osipavičiūtė, dar ir dabar tebegyvenanti. Lietuvius nemažai pagarsino ir Ieva Paulekiūtė, Chicagoj Pasaulinėje parodoje buvusi išrinkta Miss Lithuania, vėliau laimėjusi sau milijonierų Rockefellerį ir milijonus, bet šiaip niekuo nepasižymėjusi.

Kariuomenė

Kariuomenėje, WAC eilėse, viena pirmųjų savanorių buvo Albina Šimkutė, pasiekusi, berods, pulkininkės ar net aukštesnį laipsnį. Majorė Anna Krizinauskaitė palaiko ryšį su Lietuvos konsulatu Chicagoje. Vienu metu net užakė kelias angliškas lietuvių valgių gaminių knygas, pažymėdama: "Noriu duoti atkritusiems lietuviams, kad susigrąžintum". Karo metu Pacifiko fronte daug gyvybių išgelbėjo lietuvių degtinės gėrimo sesuo, kurios, deja, pavardė nebeatimama.

Veikėjos

Chicago turėjo nemažai lietuvių veikėjų. Pvz. Antanina Nausėdienė, Moterų sąjungos organizatorė, vienu metu buvusi net kandidatė į JAV kongres-

Sesuo Margarita Bareikaitė, Nek. Pr. seserų kongregacijos vyresnioji, piečiau Jaunimo kongreso stovykloje, Argentinoje.

Marija Zolpienė — viena iš organizatorių moterų draugijos Apšvieta; ji beveik viena iškovojo Lietuvos gatvės pavadinimą. Apšvieta įsteigta 1907 m.; dar ir dabar ji gyvuoja. Tebesilaiko dar ir Garsaus vardo lietuvių draugija Chicagoje. Ulisa Mockaitė - Rakštienė baigė Illinois universitetą, buvo paskirta Chicago miesto teismų socialinės globos departamento viršininke; ispanų kalbos ekspertė ir dėstytoja Michigano kolegijoje, kur buvo dekanė; dabar pensininkė, gyvenanti Coloma, Mich. Jos vyras Julius buvo vaistininkas 18-tos gatvės kolonijoje; įsteigė Baltic Import bendrovę. Jų sūnus — žurnalistas Ted Rakstis rašo didžiulius laikraščius ir žurnalus.

Radžio srity

Radžio srityje pasižymėjo Sophie Barcus, Lilija Vanagaitienė, rytuose — pianistė Valentina Paltanavičiūtė - Minkienė. Tarp žymių čekagiečių suminėta Nora Gugienė, solistė, dainavusi Lietuvoje, vaidinusi su Vanagaitės grupe, daug veikusi SLA organizacijoje, Balfo centro sekretorė.

Cia suminėtosios ryškiosios Amerikos lietuvių yra toli gražu ne visos. Atsiprašydami, tu, kuri vardai čia neįtraukti, turime vilties, kad atsiras žmonių, kurie šį sąrašą papildys. Ypač JAV lietuvių moterys sustiprėjo gausiais talentais, atvykus naujomis ateivėms po II Pasaulinio karo. Ju tarpe yra tiek gausiai talentingų lietuvių, kad reikės kada atskiros knygos jų darbams suminėti. Jos visos dar tebėra aktyvios ir jų veiklos istorija dar tebėra kuriamama.

Generalinė konsulė Daužvardienė

Tačiau vieną dar reikia būtinai suminėti. Ji yra tarytum lyg jungtis tarp ankstybesnės ateivijos ir dabarties, tai Juzė Ruklytė - Daužvardienė, dabartinė Lietuvos generalinė konsulė Chicagoje. Ji Massachusetts universitete studijavo psichologiją ir sociologiją, Northeastern universitete 1932 m. užbaigė teisių studijas. Dirbo "Amerikos Lietuvių" redakcijoje. Dar 1914 m. jai buvo išduotas garbės pažymėjimas už rašinį Chicagoje ėjusioje "Lietuvoje". Buvo mažamečių teismo bylų tyrinėtoja, laivakorūžių agentūros steigėja ir vedėja, dirbo Worcesterio socialinėje tarnyboje, uoli rinkėja aukų atsikuriančiai Lietuvai, Lietuvos bonų

platintoja, veikli moksleivių, studentų ir profesionalų, lietuvių kalbos mokytoju, Aušrelės dailės draugijoje, vaikų choro dirigentė. Gausiai reikišiai dainuodama, vaidindama, lankydama su prakalbomis. Šiaudinukų puošmenų atgaivintoja, Gintaro balių sumanytoja, konsularinio korpuso ponų klubo organizatorė, vicepirmininkė ir programų tvarkytoja, lietuviškų programų Mokslo ir pramonės muziejuje iniciatorė ir autorė labiausiai perkamos knygos "Popular Lithuanian Recipes", kurios išėjo jau 6 laidos.

Marija Rudienė

LENGVOSIOS MUZIKOS POPIETE

ALINA SKRUPSKELIENE

Popietė buvo sausio 18 d. Jau 2 v. p.p. studijoj buvo susirinkę didelis būrys ja lankančių studentų ir jų tėvų, kuriems visuomet įdomu stebėti savo vaikų pažangą. Nors dalis studentų dėl įvairių priežasčių negalėjo dalyvauti, popietės dalyviai ir jų svečiai pripildė visą erdvį studijos patalpą. Iš pat pradžių išgalejo jauki ir šeimtinė atmosfera, paprasta ir draugiška, bet pakankamai rimta, kad galėtų su dėmesiu sekti kiekvieno dainininko pasirodymą. Atidarydama koncertą, Iz. Motekaitienė savo trumpam žody pastebėjo, kad milijonų žmonių gyvenimas gali būti prilygintas smeliui, nes viena diena yra panaši į kitą, kaip tie smėlio grūdėliai. Tačiau iš smėlio dykumoj esama iškilusių dienų, kurios keliaujantiems palieka neišdildomą įspūdį, patyruose to smėlio bangavimus, patekus į audras. Tokia iškilė diena yra šiandien daugumai šios popietės studentų, "kai prieš tėvus mes atsiduriame dainos meno horizonto, daugiau nei kasdieniai smėlio grūdėliai, ir trokštame visus pakelti į tą žavų, nekasdieninį dainos meno pasaulį".

Net mažieji pratunami sceniniam pasirodymui

Šioj popietėj nebuvo spausdintose programos, bet kiekvienas solistas buvo paruoštas pats pristatyti klausytojams ir pranešti savo dainuojamas dainas. Pirmoje programos daly pasirodė patys jauniausieji nuo 7 iki 13 m. solistai. Išgirdome Aleksandrą Gražytę, gražiai atlikusią Gudauskienės "Gintarėlius", jos broliuką Jonuką, padainavusį "Kur mūsų nameliai", muzika Matekūno, ir abiejų duetuką — Gudauskienės sukomponuotą "Norėčiau skristi". Alvydė Eitutytė, pati sau akompanuodama fortepijonu, skambiai padainavo "Frosty the Snow Man" ir liaudies dainą "Ko liūdi, berželi", su Manigirdo Motekaičio palaida. Dalia Polikaitytė, gražiai pažengusi, padainavo Vaitkevičiaus "Rūta žalioji" ir "Put on Your Happy Face". Jos broliukas Arūnas meistriškai atliko Tallat-Kelpšos "Zalioji lankelė" ir Coplando "I Bought Me A Cat", o paskui dar kartą išėjo abu ir puikiai padainavo "Everything is Beautiful" duetą.

Pertraukos metu M. Motekaitis paskambino fortepijonu gyvą Joplin muzikos gabalėlį, kaip ir visuomet žavėdamas klausytojus savo muzikiniu subrendimu.

Vėliau pasirodė Dalia Barzdukaitė. Su regima pažanga ji padainavo "Moon River" ir Stanikūno "Sužydėjo visos gėlės".

Daug žadančių balsu ir gražia laikysena žavėjo Rūta Kleinaitytė savo dainom "Mylimos akys" ir Griego "Mano Jonas", jautriai įsijausdama į dainuojamą dalyką. Aušra Baronaitytė pajautino priežasčių negalėjo dalyvauti, popietės dalyviai ir jų svečiai pripildė visą erdvį studijos patalpą. Iš pat pradžių išgalejo jauki ir šeimtinė atmosfera, paprasta ir draugiška, bet pakankamai rimta, kad galėtų su dėmesiu sekti kiekvieno dainininko pasirodymą. Atidarydama koncertą, Iz. Motekaitienė savo trumpam žody pastebėjo, kad milijonų žmonių gyvenimas gali būti prilygintas smeliui, nes viena diena yra panaši į kitą, kaip tie smėlio grūdėliai. Tačiau iš smėlio dykumoj esama iškilusių dienų, kurios keliaujantiems palieka neišdildomą įspūdį, patyruose to smėlio bangavimus, patekus į audras. Tokia iškilė diena yra šiandien daugumai šios popietės studentų, "kai prieš tėvus mes atsiduriame dainos meno horizonto, daugiau nei kasdieniai smėlio grūdėliai, ir trokštame visus pakelti į tą žavų, nekasdieninį dainos meno pasaulį".

Rimtos daininkės meistriškas dainavimas

Praurimė Ragienė, šioj studijoje pasiekusi aukščiausią savo balso technikos laisvę ir praeitų metų savo koncertuose įrodžiusi, kad kopija ir rimtas dainininkės, meistriškai padainavo Gudauskienės "Akimis tau parašysiu" ir Jonušo "Vėl sakysi".

Loreta Andrijauskaitė nuotaikeingai padainavo "Atsiliepk dainoj" ir "Speak Softly Love". Zita Petkevičienė stilingai ir įsigyvendama į dainuojamą dalyką, padainavo Klovos "Alu" ir "Moonshadow". Tadas Rūta išėjo su dviem rimtom dainom. Tai buvo Strolis "Praeina Eros" ir kompozitoriaus Klovos Udrio arija iš "Pilenų" operos. Jis dainavo įspūdingai ir įtikinančiai. Pabaigai jaunutė studijos mokinė Rasa Jovarauskaitė, turinti draminių gabumų, įspūdingai padainavo "Lauksiu tavęs ateinanai" ir "Show Me" iš "My Fair Lady".

Kultūringos popietės draugiškas užbaigimas

I šią popietę, be tėvų ir kitų šeimos narių, atsilankė kun. J. Vaišnys, SJ, ir kun. J. Borevičius, SJ. Pokoncertines vaišes suruošė Zita Petkevičienė ir jos mamytė p. Burneikienė. Vaisių metu buvo smagiai padainuota. Ilgai skambėjo dabar jaunimo mėgstamos ir jų suėjimuose dažnai girdimos lietuviškos dainos, lepindamos klausytojų ausį gražiai išlavintais balsais. Fortepijonu lydėjo Manigirdas Motekaitis, kuris buvo ir visos dainų popietės akompanuotojas. Tokios popietės, kai studijuojantieji gali pasirodyti savo įprastinė aplinku mojų, įprastina juos pasirodyti su savo gabumais didesniai klausytojų skaičiui, negu kasdieninės pamokos metu, ir padeda nugalėti būsimosios scenos baimę.

Tėvai dėkojo Iz. Motekaitienei, kuri įdėda daug darbo ir rūpesčio į savo darbą ir parodo atskiro dėmesio kiekvienam studijuojančiam. Ji sukūrė šiltą ir jaukią popietės nuotaiką. Kiekvienas jautėsi esąs reikalingas ir kartu su studijuojančiais galėjo džiaugtis pasiektais rezultatais.

Motekaitienės studijos popietėje, Chicagoj. Kairėje — da nuoja sol. Praurimė Ragienė, akompanuoja Manigirdas Motekaitis. Viduryje — po koncerto programos vaišių m. tu: kun. Juozas Vaišnys, S.J., Iza Motekaitienė ir kun. Jonas Borevičius, S.J. Dešinėje — dalis studentų ir svečių po programos; iš kairės: Rūta Kleinaitytė, Antanas Kivėnas, Rasa Jovarauskaitė, Aušra Baronaitytė, Petras Kleinaitis, Mikolina Sembrotaitė, Ona Rūdienė, Jonas ir Aldona Jovarauskaitė ir Tadas Rūta.

Nuotraukos dr. Algirdo Krūtinės